



รายงานการวิจัย

เรื่อง

การศึกษารูปแบบพุทธศิลป์ของพระประธานในวิหารของวัดสำคัญ
ในจังหวัดเชียงใหม่

โดย

นายเกรียงไกร เมืองมูล
นายสุนทร สืบศิริวิริยกร
นายทวิชนม ชมทวีวิรุตม์



ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาควิชาศิลป เชียงใหม่
งบประมาณผลประโยชน์ ประจำปี 2556

- ชื่องานวิจัย : การศึกษารูปแบบพุทธศิลป์ของพระประธานในวิหารของวัดสำคัญใน จังหวัด
เชียงใหม่
- ผู้วิจัย : นายเกรียงไกร เมืองมูล ,นายสุนทร สืบศิริวิริยกร และนายทวีชนม์ ชมทวีวิรุตม์
- สาขาวิชา : ทัศนศิลป์ สาขาศิลปกรรม คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์
- ปีงบประมาณ : 2556

บทคัดย่อ

การเดินทางของศิลปกรรมมาจากอิทธิพลของพระพุทธศาสนา เป็นการเชื่อมโยงด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะลักษณะพุทธศิลป์ขององค์พระประภุมมา โดยเฉพาะใบหน้าของพระพุทธรูป เช่น พระพุทธสุโขทัยพระพักตร์ รูปไข่เม็ดพระศกขนาดกลาง เปล่งเพลิงพระโมลีล้านนา พระพักตร์ รูปทรงกลม องค์พระกลม ขัดสมาธิเพชรอุททอง พระพักตร์ค่อมข้างเหลี่ยม เม็ดพระศกเล็ก เป็นต้น

ล้านนาเป็นเมืองที่มีพุทธศิลป์มากและมีความหลากหลายของวัฒนธรรมเคยเป็นเมืองขึ้นของพม่า และตกเป็นของประเทศไทยในการทับซ้อนทางวัฒนธรรม เราสามารถวิเคราะห์ลักษณะใบหน้าพระพุทธรูปและรูปแบบโดยรวมได้ค่อนข้างชัดเจนในการวิจัย นี้จะมีลักษณะรูปแบบพระพุทธรูปสุโขทัย อยุธยา อุททองเปรียบเทียบ



สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญภาพ	ง
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	1
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1
ขอบเขตการวิจัย	2
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดทฤษฎี	3
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
วิธีการและเครื่องมือการวิจัย	18
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	18
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ	18
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
ผลการวิจัย	19
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	72
อภิปรายผล	73
ข้อเสนอแนะ	73
บรรณานุกรม	74
ภาคผนวก	
ประวัติผู้วิจัย	77



สารบัญ (ภาพ)

	หน้า
รูปภาพที่ 1-12 ศิลปะอินเดีย	19 - 30
รูปภาพที่ 13 - 20 พระพุทธรูปในประเทศไทยยุคต่างๆ	31 - 38
รูปภาพที่ 21 ลักษณะพระพุทธรูปยุครัตนโกสินทร์ สกุลช่างล้านนา	39
รูปภาพที่ 22 - 23 พุทธศิลป์ รัชการที่ 9 อิทธิพลสุโขทัย	40 - 41
รูปภาพที่ 24 ลักษณะพระพุทธรูปสุโขทัย	42
รูปภาพที่ 25 ลักษณะพระพุทธรูปศิลปะล้านนา	43
รูปภาพที่ 26 พระพุทธรูปสิงห์สอง ขัดสมาธิราบ	44
รูปภาพที่ 27 พระพุทธรูปสิงห์สอง ขัดสมาธิราบ	45
รูปภาพที่ 28 ลักษณะพระพุทธรูปพระประธาน วัดเจ็ดลิน	46
รูปภาพที่ 29 ลักษณะพระพุทธรูปพระประธานวัดสะดือเมือง	47
รูปภาพที่ 30 ลักษณะพระพุทธรูปพระประธานวัดศรีเกิด	48
รูปภาพที่ 31 ลักษณะพระพุทธรูปพระประธานวัดสบู่พาราม	49
รูปภาพที่ 32 ลักษณะพระพุทธรูปพระประธานวัดประทาน	50
รูปภาพที่ 33 ลักษณะพระพุทธรูปพระประธานวัดผาปอง	51
รูปภาพที่ 34 ลักษณะพระพุทธรูปพระประธานวัดช่างฆ้อง	52
รูปภาพที่ 35 ลักษณะพระพุทธรูปพระประธานวัดพันเตา	53
รูปภาพที่ 36 ลักษณะพระพุทธรูปพระประธานวัดทรายมูล (พม่า)	54
รูปภาพที่ 37 ลักษณะพระพุทธรูปพระประธานวัดเจ็ดยอด วิหาร 700 ปี	55
รูปภาพที่ 38 ลักษณะพระพุทธรูปพระประธานวัดโลกโมฬี	56
รูปภาพที่ 39 ลักษณะพระพุทธรูปพระประธานวัดอุโมงค์ (มหาเถรจันทร์)	57
รูปภาพที่ 40 ลักษณะพระพุทธรูปพระประธานวัดป่าเป้า	58
รูปภาพที่ 41 ลักษณะพระพุทธรูปพระประธานวัดราชมณเฑียร	59
รูปภาพที่ 42 ลักษณะพระพุทธรูปพระประธานวัดกู่เต้า	60
รูปภาพที่ 43 - 45 ผลงาน ผศ.สุรสิทธิ์ เสาววงศ์ พระปางต่างๆ	61 - 63
รูปภาพที่ 46 พระเจ้าตนหลวง วัดศรีโคมคำ	64
รูปภาพที่ 47 พระพุทธรูปเรศสักขีไพริพินาศ วัดบุปผาราม จ.เชียงใหม่	65
รูปภาพที่ 48 พระอนุชาส วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร จ.เชียงใหม่	66
รูปภาพที่ 49 พระพุทธศรีบุญโญภาส วัดศรีบุญเรือง จ.แพร่	67
รูปภาพที่ 50 พระแสนแซ่ทองคำ วัดเจดีย์ขาวหลัง จ.ลำปาง	68
รูปภาพที่ 51 พระเจ้าแก้วตื้อ วัดสวนดอก จ.เชียงใหม่	69
รูปภาพที่ 52 พระพุทธสีหิงห์ วัดพระสิงห์วรวิหาร จ.เชียงใหม่	70
รูปภาพที่ 53 พระเจ้าทองทิพย์ วัดสวนตาล จ.น่าน	71

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

คนไทยไม่ให้ความสำคัญของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของไทยเรา ศาสนากลายเป็นเครื่องประดับ อีกไม่นานก็จะกลายเป็นสิ่งที่ไกลตัว และไม่มีค่าสำคัญ อาจดูไม่จำเป็น แต่เป็นสิ่งที่คงอยู่กับมนุษย์ มนุษย์จะอยู่โดยขาดความเชื่อไม่ได้ อากาศทำให้ชีวิตเติบโตแต่จิตใจต้องใช้ความเชื่อและศรัทธาในการหล่อเลี้ยง จิตวิญญาณ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิตและมีความสุขของการอยู่ในสังคม ประเทศไทยเป็นเมืองพุทธศาสนาแต่เราไม่ค่อยจะรับรู้คำสอนของศาสนาและการวิจัย รูปแบบพระประธานในวัดต่างๆ เป็นการเริ่มต้นเข้าสู่การเรียนรู้เชื่อมโยงเป็นกุศโลบายอย่างหนึ่งหันหน้าเข้าศาสนาและรู้ที่มาของศาสนาพุทธอย่างถูกต้องเป็นการเชื่อมโยงประวัติศาสตร์หน้าหนึ่งของสังคมไทย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1. เพื่อศึกษาประวัติและความเป็นมาของพระพุทธรูปของแต่ละวัดในจังหวัดเชียงใหม่
- 2.2. เพื่อศึกษาคติความเชื่อพุทธของพระพุทธรูปตามลักษณะพุทธลักษณะ
- 2.3. เพื่อศึกษารูปแบบ ขนาด สัดส่วน ความสัมพันธ์ของพุทธศิลป์แห่งยุคสมัย

3. เอกสารอ้างอิงของโครงการวิจัย

- ศิลปะสุโขทัย
- ปรัชญาเบื้องต้น
- หนังสืออารยธรรมตะวันออกและตะวันตก

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 4.1. เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออกเพื่อนำมาเป็นวิชาการในการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้
- 4.2. ประชาชนหรือนักท่องเที่ยว, ชาวบ้าน, นักศึกษา ส่วนใหญ่จะไม่เข้าใจในลักษณะพุทธศิลป์ งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการเผยแพร่ให้เล็งเห็นคุณค่าของลักษณะพุทธศิลป์
- 4.3. เป็นประโยชน์สำหรับช่างปั้นหรือประติมากร, จิตรกร ตลอดจนสถาปัตยกรรม เวลาจะสร้าง, ปั้น, วาดภาพ สามารถทำให้สอดคล้อง กลมกลืนเป็นเอกภาพ

5. สมมติฐานการวิจัย

- การเชื่อมโยงของวัฒนธรรม ทำให้เกิดรูปแบบศิลปกรรม ทั้งสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม ตลอดจนการออกแบบ ศิลป์ทุกแขนงเป็นพลวัตร (การเชื่อมโยงขับเคลื่อนของความหลากหลายของวัฒนธรรมที่ซับซ้อนวิเคราะห์ออกมาให้ชัดเจนตามยุคสมัย ย้อนกลับของกาลเวลาในอดีต)
- จะแตกต่างกันในเรื่องภูมิศาสตร์, ประวัติ, ความเชื่อ, ศาสนา แต่จะเหมือนกันในเรื่องความงาม (สุนทรีย์) ในแต่ละยุคสมัย

6. ขอบเขตการวิจัย

วัดที่สำคัญในบริเวณอำเภอเมืองเชียงใหม่ หรือวัดที่มีพระพุทธรูปที่สำคัญเพราะมีชื่อเสียงในจังหวัดเชียงใหม่



บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎี

พุทธศาสนากับชนชาติไทย คนไทย โครงสร้างบรรพบุรุษดั้งเดิมไม่ได้เคลื่อนตัวไปไหน ในดินแดนสุวรรณภูมิผสมชาติมิลังคุ ชาวอารยันจากอินเดียลัดเลาะตามชายฝั่ง ทะเลด้านตะวันออกของอ่าวเบงกอล เข้าสู่ตอนใต้ของพม่าและภาคกลางด้านตะวันตกของไทย ดราวีเลียนประมาณ 1500-1800 ปี ก่อนคริสตการณั ผสมชนพื้นเมืองเดิม

บรรพบุรุษไทย กลุ่มที่ 1 อายุราว 6000 ปี **กลุ่มที่ 2** ชนพื้นเมืองผสมชาวมิลังคุหนีภัยชาวอารยัน ดินแดนแห่งแล้งเชิงเขาหิมาลัย ตะวันออกของประเทศทิเบต ต่อมาได้ขยายเคลื่อนตัวสู่ทางใต้ ค่อยๆอพยพลงมาตาม

ลำน้ำสำคัญ 3 สาย สู่ดินแดนสุวรรณภูมิ ลำน้ำที่มีจุดกำเนิดจากที่ราบสูงทิเบต ประกอบด้วยลำน้ำอิรวดี ลำน้ำสาละวิน และลำน้ำโขง รวมกลุ่มอพยพลงมาทางใต้ เข้าสู่อินเดีย ชาวบังกลาเทศ ภูฐาน เนปาลในปัจจุบัน

ข้อมูลพิสูจน์ กลุ่ม Tibeto-Bumun มีสำเนียงการพูดและออกเสียงแบบทิเบตอยู่ทุกวันนี้ ลำน้ำสำคัญการสร้างบรรพบุรุษไทยคือ ลำน้ำโขงหลังจากชาวมิลังคุ มาตั้งถิ่นฐานในดินแดนสุวรรณภูมิผสมกับชาวมิลังคุกลุ่มที่1 สามารถพัฒนาเป็นหลายกลุ่มมี2กลุ่มใหญ่คือ อยู่บริเวณแถบภาคกลาง ชนชาติมอญทางตะวันตก กับชนชาติกัมพูช(เขมร)ตะวันออกตลอด2แนวฝั่งแม่น้ำโขงประมาณคริสต์วรรษที่6 ใช้ภาษาบาลีเป็นหลักปกครองแบบสามัคคีธรรมเรียกว่า สหนครรัฐทวารวดี มีอิทธิพลภาคกลางสุวรรณภูมิ และกลุ่มชาวกัมพูช(เขมร) กลุ่มเขมรสูงชาวพุทธลุ่มแม่น้ำชี-มูล แอ่งโคราช ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศไทยปัจจุบัน

สองกลุ่มนี้มีวัฒนธรรมใกล้เคียงกันมาก เพราะได้รับอารยธรรมจากอินเดียเป็นสำคัญ

เขมร- อินเดียมหายาน ศาสนาพราหมณ์ ภาษาสันสกฤต อักษรปัลลวะ

มอญ อินเดียใต้ เถรวาท อาณาจักรจินหลิน อักษรปัลลวะ สมัยพระเจ้าอโศกมหาราชสัน อาณาจักรจินหลิน

มอญแยกเป็นสองกลุ่ม

1. กลุ่มมอญโบราณพม่า

2. มอญในประเทศไทย หรือ ทวารวดี ไกล่ชิดเขมรสูงพุทธโบราณ มอญในประเทศไทย นิยมนับถือพุทธแบบหินยานและมหายาน มอญพม่านับถือเฉพาะหินยาน

ต่อมาเรียกมอญในไทยว่า กลุ่มสหนครรัฐทวารวดี คริสต์ศตวรรษที่ 6-11

คริสต์ศตวรรษที่ 11 เขมรของอาณาจักรกัมพูชา สมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่1 พิชิตลาวะปุระ ลพบุรี เป็นเมืองหนึ่งของสหนครรัฐแห่งชนชาติมอญโบราณ ทวารวดีใต้ คริสต์ศตวรรษที่ 12-13 อาณาจักรกัมพูชาสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่7 มหาราช ได้ครองแผ่นดินนี้ทั้งหมด

คริสต์ศตวรรษที่ 13 อาณาจักรกัมพูอ่อนแอ มอญ อโยธยา และเมืองละโว้ มอญ สุพรรณภูมิ ก่อตั้งอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา กลางคริสต์ศตวรรษที่ 14

อาณาจักรศรีวิชัยทางตอนใต้ของไทย กลางคริสต์ศตวรรษที่ 14

มอญจากอาณาจักรจิ้นหลิน

ชาวเกาะชวาสุมาตรา

เขมร เจ้าผู้ครอง 2 ชวง เจ้าสุริยวรมันที่ 1 และ 7 มหาราช

ชนอินเดียนใต้ คริสตศตวรรษที่ 10

อาณาจักรศรีวิชัย เคยอยู่ภายใต้การปกครองอาณาจักรกัมพูชา ศรีวิชัยผนวกเข้าสู่กรุงศรีอยุธยา

อาณาจักรสุโขทัย กลางคริสตศตวรรษที่ 15 ชนอ้ายลาว ตั้งแต่คริสตศตวรรษที่ 11 สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 1 ผู้พิชิต ลาวะปุละ ลพบุรี ทรงกรีธาทัพไปตีอาณาจักรศรีวิชัย มอญทางเหนือ ผ่านชุมชนสุโขทัย ตกเป็นเมืองขึ้นเขมร 300ปี เป็นอิสระคริสตศตวรรษที่ 13 พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ต่อมาผนวกเข้ากับกรุงศรีอยุธยา

อาณาจักรล้านนาและล้านช้าง กลุ่มอ้ายลาว วัฒนธรรมจีนที่อพยพมาจากทางตอนใต้ของจีน ต่อมาถูกปกครองของไทย คริสตศตวรรษที่ 18 ตั้งแต่พระเจ้าตากสินแห่งกรุงธนบุรีล่าอาณานิคมล้านช้าง ขึ้นอยู่กับฝรั่งเศส อังกฤษ ส่วนผสมชนชาติไทย มอญ เขมร อินเดีย จีน อ้ายลาว คือรูปแบบที่ซ้อนตัว อยู่ในศิลปะแขนงต่างๆโดยเฉพาะการสร้างพระพุทธรูป เช่น รูปแบบของพญานาคของเขมรคืองู พญามังกรของจีน สัตว์ประเสริฐ นาคของไทย ต้นศิลปะสุโขทัย พญานาคดินเผารูปร่างคล้ายมังกรจีนมาก เช่นคริสตศตวรรษที่20 นักประวัติศาสตร์พยายามผูกเรื่องคนไทยมาจากเทือกเขาอันไต มองโกเลียตอนเหนือของจีน สุวรรณภูมิ

พระพุทธรูปล้านนา ล้านนามี8 จังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน อดีตครอบคลุมพื้นที่ตลอดแม่น้ำปิง วัง ยม น่าน แม่น้ำกก และแม่น้ำอิง ร่องรอยล้านนามีหลายพันปีก็จริงแต่ตำนานการบันทึกมีพุทธศตวรรษที่ 20 อ่างมหากษัตริย์ บรรพบุรุษต่างๆ เมืองชุมชนราวพุทธศตวรรษที่ 14-15 ตำนานจามเทวีวงศ์ ในราวพุทธศตวรรษที่13 ถิ่นวาสุเทพ สร้างเมืองลำพูน พระนางจามเทวีครองเมืองละโว้ ลพบุรี ครองเมืองลำพูน เมืองบริวารได้แก่เขลางค์นคร เวียงมโน เวียงเกาะ เวียงท่ากาน

จารึกลำพูน ส่วนใหญ่เป็นบันทึกภาษามอญ เขียนในพุทธศตวรรษที่ 17 กล่าวถึงศรีวิชัย จากหลักฐานดินเผาคนจูงลิง ลูกปิดกำไลทำจากแก้วและหิน มีลักษณะร่วมวัฒนธรรม ทวารวดีในภาคกลางประเทศไทย

พญามังราย เชื้อสายจาก ลวจังกราชครองเมืองหิรัญนครเงินยาง เชียงแสน เสด็จมาสร้างเมืองเชียงรายคิดรวมชุมชนเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำเชียงราย และเชียงใหม่เข้าด้วยกัน ทรงเห็นว่าหิรัญไชยรุ่งเรืองมาก่อน หากสามารถผนวกแผ่นดินจนเป็นปึกแผ่นขยายอาณาเขตทางตอนใต้ แข็งแรง ป้องกันคนไทยทางตอนใต้ได้อีกแรงหนึ่ง

ทรงยึดหิรัญไชย เป็นศูนย์กลางแต่ทรงเห็นว่าไม่เหมาะสมเพราะเป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนา จึงย้ายมาเมืองเวียงกุมกามตอนเหนือหิรัญไชยก่อนสร้างเมืองเชียงใหม่เชิงดอยสุเทพเป็นศูนย์กลางของล้านนาโดยเชิญพ่อขุนรามคำแหงแห่งสุโขทัย พญาเมืองแห่งภูมยิวเจริญไมตรีจิตคิดสร้างเมือง

อาณาจักรล้านนาเจริญรุ่งเรือง อ่อนแอ พื้นฟูการทับซ้อนของประวัติศาสตร์ ทำให้การสร้างงานศิลปกรรมล้านนาในช่วงระยะเวลาดังนี้

ยุคสร้างเมือง พ.ศ. 1839-1854 พญามังราย ยึดครองเมืองหิรัญไชย ลำปาง

พญาแสนภู พ.ศ. 1868-1877 สร้างเมืองเชียงใหม่

พญาผายู พ.ศ. 1879-1898 กลับมาประทับเมืองเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการปกครอง

พญาเกีอานา พ.ศ. 1898-1928 เชิญพระสุมลเถร จากสุโขทัยขึ้นไปเผยแผ่พุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบลังกาวงศ์ที่เมืองเชียงใหม่

ยุคทองล้านนา พ.ศ. 1898-2089

พญาแสนเมืองมา พ.ศ. 1928-1944 เริ่มสร้างวัดเจดีย์หลวง

พญาสามฝั่งแกน พ.ศ. 1954-1984 พบพระแก้วมรกตที่วัดป่าเหี้ยะ วัดพระแก้ว จังหวัดเชียงราย

พญาติโลกราช พ.ศ. 1984-2030 ยึดครองเมืองแพร่ น่าน รวมอาณาจักรล้านนาโดยสมบูรณ์ มีการทำสังคายนาพระไตรปิฎก ครั้งที่ 8 ของโลก ที่วัดมหาโพธาราม วัดเจ็ดยอด

พญาแก้ว พ.ศ. 2038-2068 มีการบูรณะวัดวออารามจำนวนมาก

พญาเกษตรราชครั้งที่ 1 พ.ศ. 2068-2081 เกิดจรรยาถูกปลดจากราชสมบัติ

ยุคเสื่อมอำนาจ พ.ศ. 2068-2101

พญาเกษตรราชครั้งที่ 2 พ.ศ. 2086-2088 อัญเชิญมาปครอง

พระนางจिरประภา พ.ศ. 2088-2089 บ้านเมืองอ่อนแอ พระไชยราชาธิราชอยุธยาตีล้านนา

พระไชยเชษฐา พ.ศ. 2089-2090 เชื้อสายล้านนาแห่งล้านช้าง และนำพระแก้วมรกตกลับล้านช้าง

ท้าวแม่กุ พ.ศ. 2094-2107 เมืองนายเกิดจรรยา พ.ศ. 2101 พระเจ้าหงสาวดี บุเรงนองพม่ายึดเชียงใหม่

ยุคปกครองพม่า พ.ศ. 2101-2317

สมัยพระนางสุทิเทวี พ.ศ. 2107-2121 ราชวงศ์มังราย องค์สุดท้ายอยุธยาได้ครั้งแรกให้พม่าปกครอง

พญาจ่าบ้าน และเจ้ากาวิละเมืองลำปางไล่พม่าสวามิภักดิ์ พระเจ้ากรุงธนบุรีขับไล่พม่าถึงเมืองเชียงใหม่

ยุคฟื้นฟู พ.ศ. 2317-2442

เจ้ากาวิละ พ.ศ. 2325-2356 ครองเมืองเชียงใหม่ ขยายไปเชียงใหม่ เชียงรุ่ง สิบสองปันนา

พญาธรรมมะลังกา พ.ศ. 2358-2364 ปฏิสังขรณ์วัดพระสิงห์

พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ พ.ศ. 2399-2439 ปฏิสังขรณ์

ยุคปฏิรูป พ.ศ. 2427-2480 พระเจ้าอินทรวชิระยานนท์ พ.ศ. 2416-2439 สยามรวมล้านนาเป็นประเทศไทย

พระเจ้าอินทรวชิระสุริยวงศ์ พ.ศ. 2444-2452 มลฑลพายัพส่งบรรณาการมายังกรุงเทพ เจ้าแก้ว

เนาวรัตน์ พ.ศ. 2454-2482 เจ้าเมืองสุดท้าย พ.ศ. 2475 **รัฐบาลไทย** ยกเลิกระบบมณฑล

เทศาภิบาล เป็นจังหวัดต่างๆ

คติความเชื่อ

ดั้งเดิมดินแดนล้านนาไทยยวน อยู่แถบเชียงรายเชียงใหม่ เชียงแสนฝาง ลำพูนเชียงใหม่ ลื้อ ลัวะ ลาว ไทย ม่าน

พุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวมีกษัตริย์อุปถัมภ์

ระยะหนึ่ง นับถือนิกายเถรวาทแบบมอญ สมัยเจ้านางจามเทวีหรือญไชย เถรวาทเจริญจนถึงยุคพระเจ้าเกีอานา

ระยะสอง พระเจ้าก็โอนให้พระสุมลเถรพม่าเผยแพร่พุทธศาสนาตามคติลังกาที่เมืองเชียงใหม่ โดยให้นิกายเดิมมาบวชเรียนในนิกายใหม่ อิทธิพลพุกามและอักษรสุโขทัยเข้ามาในล้านนา

พระพุทธรูปล้านนามี 5 กลุ่ม

กลุ่ม 1 แสงหาเอกลักษณ์ เช่นหริภุญไชยพุทธศตวรรษที่ 19

อิทธิพลทวารวดี

พระพักตร์รูปเหลี่ยม

มีไรพระศก

พระโขนงรูปปีกกา

เม็ดพระศกเล็ก

ศิลปะร่วมเขมรแทนศิลปะทวารวดี

พระนาสิกเรียว

สวมสิราพรแบบบายล

เลียนแบบธรรมชาตูปทรงพระพักตร์ การทำพระโขนง กล้ามเนื้อ

สุนทรียศาสตร์แบบใหม่ล้านนา

อิทธิพลอินเดียแบบปาละ ตะวันออกเฉียงเหนืออินเดีย พุทธศตวรรษที่ 14-17 ร่วมกับสุโขทัยรุ่นแรก ชุมเจดีย์เหลี่ยม วัดพระพายหลวงเมืองเก่าสุโขทัย

พระพักตร์ค่อนข้างยาว พระโขนงโค้งเป็นเส้น พระนาสิกเป็นสันใหญ่ พระเนตรเหลือบลงต่ำ พระโอษฐ์กว้าง พระหนุอมและมีปุ่มกลม ขนาดพระเศก้าใหญ่ พระเศก้ามาลาทรงกรวยเตี้ย

พระองค์อวบอ้วน

ประทับนั่งขัดสมาธิเพชร

พระหัตถ์ ปางมารวิชัย

ทรงครองจีวรห่มเฉียง

มีชายสังฆาติสั้นหยักเป็นริ้ว

ชายสังฆาติคี่ อิทธิพลศิลปะอินเดียแบบปาละ เสนะ บังกลาเทศ

พุทธศตวรรษที่ 17-18

กลุ่มที่ 1 เอกลักษณ์ศิลปะล้านนา รสนิยมภายในผสมรสนิยมภายนอก สุโขทัย+อยุธยา = ล้านนา
แท้จริง{พระเจ้าก็โอน} พ.ศ. 1899 ถึงพระเมืองแก้ว พ.ศ. 2069 เจริญสูงสุด

พระพุทธรูป 3 ลักษณะ คือ

1. ล้านนาแท้จริง อินเดียปาละ ลักษณะที่ 3

กลุ่ม 1

- พระพักตร์กลมอมยิ้ม
- ไม่มีขอบไรพระศก
- ขมวดพระเศก้ากลมใหญ่ กว่าหมวดก่อนๆ
- มีพระโขนงโค้งเป็นเส้น
- พระเนตรเหลือบลงต่ำ
- สันพระนาสิกเล็กเรียว

- พระโขนงเล็ก
- พระหนุอมมีปุ่มกลม
- พระรัศมีมีรูปดอกบัวตูม หรือลูกแก้ว
- พระวรกายอวบอ้วน
- พระอุระนูน
- ครองจีวรห่มเฉียง
- มีชายสังคาคติ ห้อยอยู่เหนือพระถันซ้าย ปลายเป็นปลายเขี้ยวตะขาบ
- นั่งขัดสมาธิเพชร หรือ{วัชรราสน์}
- เห็นฝ่าพระบาททั้งสองด้าน
- บันฐานบัวมีเกสรบัวประกอบ
- ปางมารวิชัย
- พบมากเมืองเชียงแสน พ.ศ. 1600 เชียงแสนรุ่น 1 บางองค์ขัดสมาธิราบ ภูมิภาคอินโดจีน เอเชียใต้หรือ วิวาสน์

กลุ่มที่ 2

- อิทธิพลสุโขทัย{เชียงแสน2} พุทธศวรรษที่ 20-21 ลงมา
- พระพักตร์รูปไข่
- พระโขนงโค้งโค้ง เป็นเส้นนูนลงมาบรรจบกันบนตั้งพระนาสิก
- ขมวดพระเกศาเล็ก
- พระรัศมีรูปเรียวยาว
- พระองค์บอบบาง
- ชายสังคาคติที่ห้อยจากพระอังสาซ้ายยาวลงมาจบถึงพระนาฬิกา
- นั่งขัดสมาธิราบ
- พระหัตถ์แสดงปางมารวิชัย
- พระขนาดใหญ่ พระยืน พระหัตถ์ขวายกขึ้นแสดงปางประธานพร
- ทรงครองจีวรเฉียง ชายสังคาคติที่พาดบนพระอังสาซ้ายยาวลงจดพระนาฬิกา วัดเจดีย์หลวง เชียงใหม่
- พระราชมารดาของพระเจ้าติโลกราชโปรดสร้างขึ้นราว พ.ศ. 1950
- พระพักตร์ค่อนข้างยาวรี เครื่องแต่งพระพักตร์แสดงลักษณะผสมสุโขทัยและเชียงแสน
- พระรัศมีรูปเรียวยาวเหนือบุตรศณีษะ ก็แสดงอิทธิพลสุโขทัย
- ช่วงพุทธศตวรรษที่ 21 รัชกาลพระเจ้าติโลกราช นิยมจารึกข้อความฐานพระพุทธรูปสร้างเลียนแบบ
- เชียงแสนรุ่นแรกมาจากสุโขทัย
- พระพุทธรูปปางกรอพระบาททำลีลา สร้าง พ.ศ. 2025 ลักษณะพระเศียร พระพักตร์ ศิลปะล้านนา
- คลี่คลายยุคต้น อิทธิพลสุโขทัยผสมอยู่สังเกตจากการครองจีวรมีขอบจีวร ขมวดที่ปลายด้านล่างทั้งสองข้างและชายสังคาคติ ยาวจรดพระนาฬิกา
- อิทธิพลศิลปะอยุธยา พระพักตร์รูปไข่ ไรพระศก
- พระชนงโค้งจบกันที่สันพระนาสิก

- พระเนตรรูปกล้วย
- มีขอบพระเนตรซ้อนกันสองชั้น
- ขมวดพระเกศาเล็กละเอียด
- พระเกษมาลาเป็นรูปครึ่งวงกลม
- พระรัศมีเป็นรูปเปลว
- ปางมารวิชัย ปางอุ้มบาตร ปางไสยาน์
- ทำจากแก้วผลึกและหินสีต่างๆ
- พระเจ้าแห่งคม วัดศรีเกิด เชียงใหม่ สร้าง พ.ศ.2027 โดยพระเจ้าติโลกราชแบบลวปุระ รูปแบบที่แสดงถึงอิทธิพลพระพุทธรูป ศิลปะอยุธยา แบบอุทธรุ่นที่ 3 อิทธิพลสุโขทัยลงไปสู่ภาคกลาง
- ประทับนั่งขัดสามธรรมา
- พระหัตถ์แสดงปางมารวิชัย
- พระมง หน้าข้างเป็นสัน
- มีไรพระศกและเม็ดพระศกเล็กเป็นตุ่มแหลม
- พระรัศมีรูปเปลว
- ครองจีวรเฉียงชายจีวรเป็นแผ่นพาดผ่านจากพระอังสา ซ้ายยาวลงจรดพระนาภี อิทธิพลอยุธยา เม็ดพระศกเล็ก
- พระเจ้าแก้วต่อ อิทธิพลอยุธยา สังคตเป็นแผ่นใหญ่ พระเจ้ายอดเชียงรายสร้าง พ.ศ.2048

กลุ่ม 3

- พระพุทธรูปขยายอาณาจักรล้านนาภาคเหนือทั้งหมด รูปแบบศิลปกรรมแบบบูรณาการผสมผสานความหลากหลายศิลปะล้านช้าง
- เปลี่ยนลักษณะธรรมชาติเป็นอิทธิพลมี 2 ลักษณะ
- สุโขทัยจะเน้นเม็ดพระศกแหลม
- พระรัศมีเป็นเปลวสูง
- พระนาสิกแหลมโด่ง
- พระกรรณโค้งออก
- พระหัตถ์มีนิ้วเท่ากัน
- มีร่องพระนาสิกเหนือพระโอษฐ์สี่ราทราย
- ต่อมาสุโขทัยผนวกอยุธยาพระพุทธรูปล้านช้างจึงแสดงอิทธิพลอยุธยา
- พระพุทธรูปล้านนาแบบท้องถิ่นสกุลช่างพะเยาอิทธิพลสุโขทัย

กลุ่ม 4

เจริญอย่างมากของล้านนากลางพุทธศตวรรษที่ 21 ล้านนาผนวกสยามรัตนโกสินทร์ตอนต้น 200 ปี ล้านนาทำศึกกับอยุธยาพม่าศิลปะเสื่อมสลายลง ศิลปะแบบท้องถิ่นเริ่มแพร่หลาย พระพุทธรูปทำจากไม้เชิงช่างพื้นบ้าน

กลุ่ม 5

สมัยรัตนโกสินทร์เชียงใหม่ ลำพูน ถูกทิ้งเป็นเมืองร้างผู้คนอพยพไปอยู่ลำปาง พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชแต่งตั้งเจ้ากาวิละเจ้าเมืองเชียงใหม่ พ.ศ.2329 พื้นฟูบูรณะเมืองเชียงใหม่ ลำพูน

สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยแต่งตั้งเจ้าพระยาราชวงศ์คำพัน เจ้าเมืองลำพูน ปี พ.ศ.2440 แบ่งเขตปกครอง

สมัยพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวล้านนาเป็นมณฑลพายัพ พระพุทธรูปเป็นศิลปกรรมร่วมสมัยกับ รัตนโกสินทร์ ศิลปะไทยแบบแขนงต่างๆในอดีต

กลางพุทธศตวรรษที่ 25 มีการต่อยอดสร้างพระพุทธรูปด้วยวัสดุมีค่าต่างๆ เพื่อเป็นพุทธบูชาและ พยามดำเนินตามรอยอดีต

พุทธศิลป์รัชกาลที่ 9 พระราชดำริเกี่ยวกับศิลปะทางพุทธศาสนาหรือเรียกสั้นๆว่าพุทธศิลป์นั่นเอง ที่นับว่าสำคัญก็คือพระพุทธรูปที่สร้างขึ้นตามพระราชดำริก็คือพระพุทธรูปปางประทานพรมีพระ ปฐมภิไธย พพร. ประดับที่พระอาทิตย์ พระพุทธรูปนี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ช่างกรมศิลปากรป็น ขึ้นตามแนวพระราชดำริและทรงพิจารณาแก้ไขพุทธลักษณะจนเป็นที่ต้องตามพระราชหฤทัยแล้วจึง พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้หล่อสร้างขึ้นเป็นครั้งแรก ณ วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อปีพุทธศักราช 2508 พร้อมทั้งพระราชทานธรรมะภาสิตจารึกไว้ที่ฐานพระพุทธรูปนี้ด้วย เป็นภาษาบาลีแปลว่า คนชาติ ไทยจะรักษาความเป็นไทยอยู่ได้ด้วยมีสติสำนึกอยู่ในความสามัคคี พระพุทธรูปนี้เมื่อได้สร้างขึ้นแล้วก็ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าให้ประชาชนทั่วไปได้มีโอกาส มีไว้สำหรับสักการบูชา และก็ปรากฏว่าเป็นที่นิยม ชมชอบของประชาชนทั่วไปและเป็นที่รู้จักกันในนามพระ พพร. พระพุทธรูปอีกแบบหนึ่งที่ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าให้สร้างขึ้นตามพระราชดำริก็คือพระพุทธรูปนราชนพิตรซึ่งเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ทรงพระ กรุณาโปรดเกล้าให้สร้างขึ้นเพื่อพระราชทานไปประดิษฐาน ณ จังหวัดต่างๆทั่วพระราชอาณาจักร เมื่อปี พุทธศักราช 2509 พระพุทธรูปทั้งสองนี้กล่าวได้ว่าเป็นพุทธศิลป์ในรัชกาลที่ 9 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และ เป็นพุทธศิลป์ที่เป็นพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้ในพระพุทธรูปศาสนาไว้ในของไทยเรา

ศิลปะสุโขทัย

- พื้นฐานศิลปกรรมร่วมเขมร ฮินดู มหายาน
- ศิลปะนครวัด บายน หลังพุทธศตวรรษที่ 17 กลางพุทธศตวรรษที่ 18
- สถาปนาภิกษุสงฆ์เถรวาท ลังกาวงศ์ เข้ามาสุโขทัยสร้างพระพุทธรูป

หมวดพระสุโขทัย

พระพุทธรูปสุโขทัยหมวดใหญ่

- พระพัตรรูปไข่ พระชนงโคง พระนาสิกงุ้ม
- ไม่มีไรพระสก มีสันตื้นๆ
- องค์ค่อนข้างอ่อนช้อย งดงาม สง่า
- จีวรบางแนบพระวรกาย
- ครองจีวรห่มเฉียง
- เปิดพระอังสาขวามีชายสังคตีพับพาดอยู่เหนือพระอังสาซ้ายห้อยลงมาด้านหน้าจรดพระนาที
- พระรัศมีรูปเปรี๊ยะต่อขึ้นไปจากพระเศวตมาลาศิลปะลังกา

- นิ้วพระหัตถ์ตามธรรมชาติปรายนนิ้วพระหัตถ์ไม่เสมอกัน

หมวดกำแพงเพชร

- พระพักตร์ตอนบนกว้างกว่าตอนล่างมาก
- อย่างอื่นเหมือนหมวดใหญ่

หมวดพระพุทธชินราช

- มีพระพักตร์รูปไข่ค่อนข้างกลม
- พระปรางค่อนข้างอวบ
- พระองค์แข็งมากกว่าอ่อนช้อย
- บางครั้งปรายพรพระหัตถ์เสมอกันทั้งสี่นิ้ว
- รูปเปรี๊ยวค่อนข้างสูงกว่าในหมวดใหญ่
- เชื่อว่าเริ่มสร้างแผ่นดินพระยาสิทธิ

หมวดพิษณุโลก

- พระพุทธรูปยืนทรวดทรงยาวและแข็งกระด้าง
- จีวรค่อนข้างแข็ง
- ไม่ค่อยมีชีวิต
- ด้านล่างชายจีวรทั้งซ้ายขวาทำลวดลายขดงอคล้ายกับขมวดม้วนของชายผ้า
- สร้างราวพุทธศตวรรษที่20
- สุโขทัยผนวกกับอยุธยา

หมวดเบ็ตเตล็ดวัดตะกวน

- คล้ายล้านนารุ่นหนึ่ง
- ชายสังคตีสั้น
- พระนลาฏแคบ
- พระองค์ฐานแบบสุโขทัย
- พบครั้งแรกวัดตะกวน
- กลางพุทธศตวรรษที่ 19
- กระแสพุทธศาสนาเถรวาทหลังกวางศย์อมรับประเทศลังกา มอญ พม่า แผ่นมาสุโขทัยแทนมหา
ญาณในแบบร่วมเขมรสร้างพระพุทธรูปแทนรูปพระโพธิสัตว์มหาญาณเทวรูปหินดู

อยุธยา

ศูนย์กลางเอเชียและโลกพุทธศตวรรษที่20-23 มีคูคลองมากกว่า10สาย ค้าขายเดินเรือ
เกษตรกรรมการค้าขายต่างประเทศ เกษตร ของป่า สังคโลก แร่ธาตุ ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าพื้นเมือง
พ่อค้าต่างถิ่น ตะวันออกตะวันตกมีหลักฐานชัดเจน ความสัมพันธ์แบบพี่น้อง พ่อองเพื่อน สงคราม
ประกอบด้วยจีน ญี่ปุ่น อินเดีย เปอร์เซีย ชาติตะวันตกโปรตุเกศ ฮอลันดา อังกฤษ ฝรั่งเศส วิทยาการ
เทคโนโลยี สร้างป้อมกำแพงเมือง การใช้ปืน การประปา ดาราศาสตร์ ศาสนา นิกายเถรวาท วัด500
กว่าแห่ง กษัตริย์อุปลัศศาสนา สร้างวัดปฏิสังขรณ์ ศาสนาฮินดู อิสลาม คริสต์ สถาปนารุงศรีอยุธยา
สมเด็จพระรามาธิบดีที่1 พระเจ้าอู่ทอง รวมเมืองสุพรรณบุรีศรีอยุธยา ลพบุรีศรีอยุธยา สุโขทัยเหนือ
แม่น้ำยม อาณาเขตตะวันตก พม่า ตะวันออกพระตะบองเขมร เหนือล้านนา ไตนครศรีธรรมราช

มีอำนาจเหนือมลายูตอนบนและทิศตะวันออกเฉียงเหนือติดอาณาจักรล้านนา อยุธยาทำศึกกับพม่าสมัย พระราชาธิราช พ.ศ.2081 สมัยพระเจ้าตะเบ็งชเวตี้ พม่ามากกว่า 20 ครั้ง

พระพุทธรูป

- ก่อนสถาปนากรุงศรีอยุธยา ประกอบด้วยเมืองน้อยใหญ่ เช่น
 - ล้านนา สุโขทัย เหนือ
 - ศรีธรรมราชใต้
 - สุพรรณบุรี ตะวันตก ลพบุรี เขมร ตะวันออกเฉียงเหนือ กลาง
 - อยุธยาโบราณมหายาน กัมพูชา ร่วมเขมรในไทย เช่น พระพุทธรูป วัดพระปรางราชบูรณะ อยุธยาพระทับยี่น
 - ยกพระหัตถ์ทั้งสองข้างปางประทานอภัย
 - ทรงกรองศอและปั้นแห่ง
 - พระพุทธรูปวัดหน้าพระเมรุอยุธยา
 - รูปหน้าปรกชัตสมาธิราบปางสมาธิ ทรงกรองศอ
 - พระรัตนตรัยมหายาน
 - พระพุทธรูปทรงเครื่องหน้าปรกประทับนั่งสมาธิตรงกลางถือนมอ้าอมฤต ในพระหัตถ์ด้านซ้าย ขวามีรูปพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรสีกร
 - ศิลปะร่วมเขมรราวพุทธศตวรรษ 12 ประติมากรรมรูปบุคคลยกแผ่นสำคัญ ภาพพระสมณโคดมเสด็จกลับกรุงกบิลพัสดุ์ ทรงเทศนาธรรมโปรดพระประยูรญาติ อีกด้านเป็นรูปสมณโคดมแสดงพระธรรมโปรดพระนางยโสธรา กับพระราहुล
- นักวิชาการบางคนเชื่อว่า เดิมบริเวณอยุธยาเคยเป็นเมืองอโยธยากล่าวถึงการสร้างวัดพนัญเชิง

ศิลปะอุทอง ศิลปะอโยธยา สุพรรณบุรี สรรคบุรี พบพระพุทธรูปมากบริเวณนี้

ศิลปะอุทองแรงบันดาลใจจากศิลปะทวารวดี ศิลปะร่วมเขมรในไทย ผสมกับศิลปะสุโขทัยแบ่ง

ออกเป็น 3 แบบ

อุทองรุ่น 1

- ศิลปะทวารวดีประสมศิลปะร่วมแบบเขมรราวพุทธศตวรรษที่ 17-18
- พระพักตร์ค่อนข้างเหลี่ยมมีไรพระศก
- พระเกตุมาลาเป็นรูปกรวยแหลมเตี้ย
- การครองจีวรและลายละเอียดพระพักตร์สืบทอดศิลปะทวารวดี มีเส้นพระขนงต่อกันเป็นรูปปีกกา

อุทอง 2

- ศิลปะร่วมเขมร
- พระพักตร์รูปเหลี่ยม
- พระขนงหักมุมเหลี่ยมต่อกัน
- มีไรพระศก
- พระเกตุมาลา และรัศมีรูปดอกบัวตูม
- ลักษณะคล้ายพระพุทธรูปในศิลปะแบบบายัน

อْุتُอง3

- ศิลปะสุโขทัยปนอยู่มาก
- เกิดหลังการสถาปนาอยุธยา
- ราวพุทธศัตวรรษที่ 20
- พระพักตร์รูปไข่ค่อนข้างยาว
- มีไรพระศก
- พระรัศมีรูปเปรี๊ยะ
- ทรวดทรงดูเปรี๊ยะขึ้น
- ชายสังฆาฏิกลายเป็นเขี้ยวตะขาบ
- พระพุทธรูปอْุتُอง
- ส่วนมากนั่งปางมาวิชัย
- ยืนปางประทานอภัย
- ทำนั่งทรงห่มจีวรเฉียงพระอังสาข้างขวา
- กรุงพระอังสาข้างซ้าย
- มีชายสังฆาฏิพาดยาวลงมาข้างหน้าจนมาถึงพระนาภี
- อยู่ในท่าขัดสมาธิราบ
- บางทีทำแข่งคม
- ฐานพระพุทธรูปเป็นฐานเรียบตรงกลางแอ่นเป็นร่องลึก ไม่มีลวดลาย
- ส่วนมากทำด้วยสำริด
- ปูนปั้นดินเผา
- หินทราย พระเจ้าปราสาททอง พระนารายณ์มหาราช พ.ศ.2173-2231
- ศิลปะอยุธยาเริ่มสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 อْุتُอง 1893 จนเสียกรุง พ.ศ.2310
- พระบรมราชาธิราชที่2 เจ้าสามพระยา พ.ศ.1976-1991 รุ่น3

พระบรมไตรโลกนาถ วัดพระศรีสรรเพชญ์

- พ.ศ.2001 พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่สร้างตอนปลายอยุธยา
- พระพิมพ์ พระแสง พระกำแพงห้าร้อย

ภาคใต้ พบพระพุทธรูปอยุธยา พระพุทธรูปสี่หังค์ พระชนมดัม แบบปาละเสนะ อินตุตทกทอดเทวรูปพระอิศวรสำริด พบกำแพงเพชร พ.ศ.2053 พระพุทธรูปรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 ย้ายพระนอนมาฝั่งตะวันออก เจ้าพระยาให้อْุتُองเป็นต้นแบบ อันเชิญพระพุทธรูปสำริดทางตอนเหนือมา1284 องค์ พ.ศ.2333และ2351

ล้านนา สุโขทัย อْุتُอง อยุธยา ศรีสัชนาลัย พิษณุโลก กำแพงเพชร ลพบุรี กรุงศรีอยุธยา

พระศรีศากยมุนี มาจากพระวิหาร วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ สุโขทัยเก่า มาประดิษฐานพระประธานวัดสุทัศน์เทพวรารามขนาดกว้าง3วา 1คืบ ศิลปะสุโขทัย

พระยืนอัฐฐาร สำริดสูง20ศอก มาจากวัดพระศรีสรรเพชญ์ พระนครศรีอยุธยา มาประดิษฐานวัดเซตุนพินวิมลมังคลารามถวายนามว่าพระโลกนาถ พระนาคหล่อด้วยนาคปางประทานอภัยศิลปะอยุธยา สูง 8 ศอกประดิษฐานวิหารยอด วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

พระพุทธรูปเทวปฏิมากรกว้าง 5ศอก 1คืบ9นิ้วจากวัดศาลา 4นาคหรือวัดคูหาสวรรค์ พระประธานในพระอุโบสถ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

ส่วน **พระพุทธรูปที่มีขนาดรองลงมา**ทรงให้นำไปประดิษฐานไว้ตามพระระเบียงวัดต่างๆ ทั่วกรุงเทพมหานคร เช่นวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามประดิษฐานไว้ที่พระระเบียงชั้นในรอบอุโบสถจำนวน 150 องค์ และที่พระระเบียงชั้นนอกจำนวน 244 องค์ รวมทั้งหมด 394องค์ เป็นต้น

อินเดีย

ศิลปะทางเหนือ

ศิลปะเมาริยะ ก่อนมีการสร้างพระพุทธรูป 250 ปี ถึง 74 ปี ก่อนคริสต์ศักราช อุปถัมภ์โดยพระเจ้าอโศกมหาราช ส่งสัมณะทูตไปประเทศใกล้เคียง

พระโสณะเถระและอุตระเถระหัวหน้าคณะสัมณะทูตส่งมาเผยแพร่ในดินแดนตะวันออกเฉียงใต้ทวีปเอเชีย

สุวรรณภูมิแหลมอินโดจีน

แสดงเชิงสัญลักษณ์ก่อนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 1 ต้นโพธิ์แทนการตรัสรู้ รูปธรรมะจักรแทนการเผยแพร่ศาสนา

ศิลปะคันธาระราชูและหลัง 74 ก่อนคริสต์ศักราช ถึง คริสต์ศตวรรษที่ 3 และ 4 เป็นกลุ่มแรกที่สร้างพระพุทธรูป

พระเจ้ามีลิษฐ์ พระเจ้ากนิณกะ ที่1 ราชวงศ์กุษาณะ กรีก เฮเลนนิส คริสต์ศตวรรษที่ 3-4 สืบต่อราชวงศ์กุษาณะศิลปะมูรามองโกลผสมเตอร์กแซกขาว เจริญ 400 ปี

กรีกเป็นปฏิมากรต้นแบบศิลปะแบบคันธาราบมะธูรา

เอกลักษณ์

อุดมคติแบบเทพเจ้ากรีก คลาสสิก

รูปวงพระพักตร์คล้ายเทพอะพอลโล ทรงมีนพระเมาสีหรืออำมยผม หยักศกม้วนเป็นวงคล้ายชาวกรีก และแบบผมถักเป็นปมพัฒนามาเป็นกันหอย มีพระมัสสุและไม่มี

พระโพธิสัตว์มีพระมัสสุเสมอ

มีพระวรกายผึ่งผายเน้นการเห็นชัดเจนแบบศิลปะกรีกครองจีวรแบบห่มคลุมจีวรหาค่ายธรรมชาติแบบชาวกรีก มีประภาณทลรูปทรงกลมอยู่ด้านหลังคล้ายกับเทพเจ้ากรีก แกะสลักหินเทาเขียวแบบนูนสูง ต่อมาพัฒนาคล้ายชาวอินเดียและเป็นประติมากรรมลอยตัว

หลังคันธาระราชูคริสต์ศตวรรษที่ 3-4

สร้างประติมากรรมดินเผา มีพระพักตร์กลมขึ้น

กรีกผสมอินเดีย

เป็นรูปแบบศิลปะอมราวตีแบบอนูราชูประตอนต้น สีสังกา จีน

ศิลปะมะธูราก่อนคริสต์ศักราช 43 ปี ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 4

ตะวันตกเฉียงเหนืออินเดียร่วมสมัยศิลปะคันธาระรัฐ ใกล้แคว้นโบราณอินเดียพัฒนารูปแบบเป็นเอกลักษณ์อินเดียมากกว่าสมัยเดียวกัน

ศิลปะคันธาระรัฐติดกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีรัก อิหร่าน

ศิลปะมะธูราจะครองจักรดูแลเหนือกว่าคันธาระรัฐ ลักษณะจิ๋วรแถบใหญ่คล้ายชาวอินเดีย ด้านหลังพระเศียรรักษารูปแบบที่มีประภามณฑลรูปทรงกลมแบบศิลปะคันธาระรัฐอยู่แต่มีลวดลายแบบ

อินเดีย

- พระเศียรค่อนข้างกลม
- พระเนตรเบิกกว้างกลมโต
- ทรงมีรูปพระเมารี่มีขมวดแบบอินเดียและมีขนาดเล็ก
- ไม่นิยมรั้วพระเกศาแบบกรีก
- ต่อมาใช้ขมวดเกศา
- ทรงจิ๋วรทั้งแบบห่มเฉียงและแบบห่มคลุม
- นิยมนั่งแบบขัดสมาธิเพชร มีชายผ้าทิพย์คล้อยอยู่ตรงกลาง
- รูปพระวรกายรูปร่างค่อข้างลำสัน
- แสดงออกของการมีอำนาจบารมี
- รูปพระพัตรแบบชาวอินเดียแท้จริง
- รูปพระพุทธรูปประทับยืนหน้าจะสร้างในซ่งหลังแสดงท่าตรึงยืนเอี้ยวตัวเล็กน้อย
- มีขอบจิ๋วรด้านบนทั้งแบบห่มเฉียงแบบห่มคลุมค่อนข้างจะเป็นแบบดูล้ายยกขอบหนาให้เห็นอย่างชัดเจนโดยเฉพาะขอบจิ๋วรด้านในรูปตัวยู
- พระพุทธรูปศิลปะมะธูราแบบประทับยืนจะมีสายรัดประคตเส้นเล็กๆผูกทั้งชายไว้บนด้านต้นขาซ้าย
- นิยมทั้งประทับนั่ง ยืน บนฐานเฉียงสี่เหลี่ยมแบบฐานปัทม์
- มีรูปสิงห์นั่งอยู่ใต้ฐานตรงหัวมุมฐานและส่วนกลาง
- แบบมีรูปเทวดาหรือพระโพธิ์สัตย์อยู่ด้านหลังทั้งสองข้างมหายาน
- ศิลปะคุปตะและหลังคริสต์ศตวรรษที่ 4-6 และ 6-7
- เป็นยอดศิลปะอุดมคติชาวอินเดียสวยงาม ลึกซึ้ง สมบูรณ์ทุกด้าน
- อยู่ทางตอนเหนืออินเดีย กว้างใหญ่ไพศาล
- มีความขัดแย้งลัทธิสากล
- ราชวงศ์มีลินท์ อูสาณะ อินเดียเชื้อสายต่างชาติ
- ศาสนาพราหมณ์สำคัญกว่าเกิดแรงผลักดันในปฏิมากรพยายามสูงสุด
- คล้ายศิลปะศาสนาเซน เรียบง่ายเป็นธรรมชาติ
- ทรงอิทธิพลคริสต์ศตวรรษที่ 7 แบบหลังคุปตะ

จุดเด่น

- รูปพระพัตรมีสัดส่วนงดงาม

- สรีระของท้าวองค์แสดงอาการเคลื่อนไหวนุ่มนวล
- การสลักรูปจิ๋วเบาบางแนบเนื้อคล้ายผ้าเปียกน้ำ
- รั้วจิ๋วละเอียด
- จีวรไม่ทำลายรูปทรงการเคลื่อนไหวองค์พระ
- เอกลักษณ์อินเดียแท้จริง
- พระเมารีมวยผมรูปแบบเม็ดพระศกบนพระเศียรสามารถประดิษฐ์กันหอยเข้ากับพระพักตร์
- ส่งอิทธิพลพระพุทธรูปในไทย

พระยืนแสดงปางประธานพร

- ยืนเอี้ยวตัวเล็กน้อย
- แสดงปางประภมเทศนาประทับนั่ง
- ดูรู้สึกสบายตาฝั่งผาย
- พระอังสาใหญ่พอดี
- บั้นพระองค์เล็กแต่ไม่เล็กแบบโจหะหรือสุโขทัย
- เส้นขอบรูปพระองค์จะรู้สึกอ่อนไหว เลื่อนไหลไปตามอารมณ์ผู้พบเห็น
- ทำขอบชายจีวรด้านล่างสุดมีสองชั้นคือ ชั้นบนเป็นรูปโค้งอยู่บนข้างพระขงฆ์
- ชั้นล่างที่อยู่ด้านหลังจะเป็นปีกจิ๋วเดินเส้นชายปีกจิ๋วเป็นเส้นตรงทิ้งน้ำหนักลงด้านล่างและมีรั้วจิ๋วทั้งสองข้างเล็กน้อย
- ปฏิมากรยุคนี้นิยมสลักเป็นแบบภาพปูนสูงกว่าภาพแบบลอยตัว
- สำริดนิยมลอยตัว

ศิลปะแบบปาละเสนาะคริสต์ศตวรรษที่ 8 – 13

- สกulptural ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนืออินเดีย
- อิทธิพลในแหลมอินโดจีนประเทศไทย

แบ่งออกเป็น 2 ช่วงใหญ่

ช่วงแรก

- ใต้การปกครองราชวงศ์ปาละแคว้นเบงกอล คริสต์ศตวรรษที่ 8-12
- ในการปกครองราชวงศ์เสนาะ คริสต์ศตวรรษที่ 12-13
- อุดมคติคล้ายคุปตะมาก
- เน้นความคมชัดทุกส่วนมากยิ่งขึ้น
- ประดิษฐานที่จำลองรับองค์พระโดยเฉพาะแบบประทับนั่งจะมีความอลังการทั้งส่วนฐานและซุ้มเรือนแก้ว

พระพุทธรูปมีเอกลักษณ์คือ

- อุณาโลม หรือว่าขนระหว่างคิ้วเป็นจุดทรงกลมเล็กๆ แบบคันธาระราชู
- สร้างพระพุทธรูปแบบทรงเครื่องพระโพธิสัตว์โดยเฉพาะโลติเกศวร รูปแบบต่างๆ
- พระพักตร์เสี้ยมยาวกว่าแบบคุปตะซึ่งออกเป็นรูปไข่มนกว่า
- จะมีเส้นเน้นส่วนต่างๆบนใบหน้าให้ดูนูนและคมชัดโดยเฉพาะส่วนขอบพระขนง

- จะมีเปลือกพระเนตรหนาแสดงอาการภาวนาเห็นลูกนัยน์ตาชัดเจน พระนาสิกจะโด่งยาว พระโอษฐ์ริมฝีปากจะกลมชัดเป็นสองชั้น
- ริมฝีปากกลางจะใหญ่กว่าริมฝีปากบนมาก
- ทรงจิวรแบบห่มคลุมทรงจิวรแบบห่มเฉียง
- ประทับนั่งมักมีชายสังคูลิ้นพาดอยู่เหนือบ่า
- อิทธิพลพระพุทธรูปไทยเมืองเหนือสิ่งหนึ่ง
- นิยมลายเส้นสายรัดประคตด้านหน้าและหลัง
- พระพุทธรูปสลักจากศิลานิยมทรงจิวรเรียบแบบแนบเนื้อ
- พระพุทธรูปหล่อโลหะสำริดจะนิยมที่มีรั้วจิวรไม่ถี่มากแบบอมราวดี
- นิยมสร้างปางประทานพรมากกว่า
- เป็นศิลปะมีอิทธิพลพุกาม ธิเบตมากที่สุด แบบทรงเครื่องศรีวิชัย และสุมาตรา ชัดกว่า
- ส่วนศิลปะเชียงแสนภาคเหนืออิทธิพลราชวงศ์ถังของจีนและเวียดนาม

ทางใต้

- ศิลปะทางใต้แคว้นทักษิณของชาวทมิฬพุทธไม่เจริญเหมือนทางเหนือ
- มีชื่อเสียงศิลปะแบบอมราวดีแบบปันลาวะ
- ศาสนาพหุภรณ์มีชื่อมากคือศิลปะแบบโจฬะส่งอิทธิพลลังกาทางอ้อมและส่งแก่สุโขทัย
- ศิลปะอังกอร์ 250 ปี ก่อนคริสตกาลและกลางคริสต์ศตวรรษที่ 1
- เป็นศิลปะยุคต้นอินเดีย
- ตั้งอยู่ที่ทิศตะวันตกเฉียงใต้ใกล้เมืองมะธูราเป็นศิลปะพื้นถิ่น
- ส่วนใหญ่เกี่ยวกับศาสนาพหุภรณ์
- สมัยพระเจ้าอโศกมหาราชประดิษฐ์งานแบบปูนดำเกี่ยวกับสัญลักษณ์ทางพุทธ ศาสนา ส่งอิทธิพลศิลปะอมราวดีเป็นศูนย์กลางทางใต้ด้านตะวันออกต่อมา
- ศิลปะอมราวดี กลางคริสต์ศตวรรษที่ 1-4
- มีชื่อเสียงทางใต้เป็นศิลปะพื้นถิ่นผสมศิลปะอังกอร์ มะธูรา คันทาระราชู
- วงพระพักตร์งดงาม
- พระหัตถ์เป็นปมกลมมน
- พระเศียรมีเอกลักษณ์ไม่มีพระเกสรมาลาหากมีจะต่ำมาก
- ครองจิวรแบบห่มเฉียงจัดให้เป็นริ้วอย่างเป็นระเบียบและทอดยาวลงมาจรดขอบพระบาตร
- นิยมทำแบบมีชายปีกจิวรเพียงด้านเดียว ด้านซ้าย
- พระหัตถ์ซ้ายจะจับชายจิวรไว้เหนือบ่า
- ส่วนพระหัตถ์ขวาจะยกมือสูงเกือบถึงหัวไหล่ คล้ายกับอาการปางประทานพร
- ใกล้เคียงศิลปะแบบอนูราชูชกูระ ในศรีลังกา หากวิเคราะห์อย่างจริงจังสังเกตได้ดังนี้
- รูปพระพักตร์แบบอนูราชูชกูระแบบหวานกว่า
- ชายขอบปีกจิวรของศิลปะแบบอนูราชูชกูระจะหนากว่ามาก
- จุดเด่นสำคัญ ศิลปะอมราวดี
- การนั่งขัดสมาธิราบแบบหลวมๆยุคนี้นิยมขัดสมาธิเพชรทั้งหมด
- ศิลปะแบบอมราวดีช่วงต้นส่งถึงอาณาจักรกัมพูชาแบบพนมดาดอนตัน

- พบศิลปะทวารวดี อิทธิพลอมราวดีเป็นโลหะสำริดมาก จังหวัดมหาสารคาม ประเทศไทย ผ่านยังศิลปะอนุรัฐปุระของลัทธิลังกาสุโขทัยล้านนา

ศิลปะปัลลวะ ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 5-9

- หล่อสำริดมากส่งผ่านแหลมอินโดจีน
- ไหลมาทางทะเลถึงอาณาจักรจัมปา
- พระมีเส้นพระเกศาแบบผมหวีเป็นเอกลักษณ์
- เรียบง่าย การเคลื่อนไหวระดับพอดี
- อิทธิพลกัมพูชาที่เป็นอมตะ

ไทยรับอิทธิพลการหล่อแบบบางเฉียบ คมชัด ได้อย่างมหัศจรรย์

ศิลปะจาลูยะปลายคริสต์ศตวรรษที่ 6-10

- ศิลปะค่อนข้างแข็งตรง
- อิทธิพลคุปตะตอนหลัง

ไทยรับอิทธิพลขาสีงห์ตรงมูฐานของศิลปะจารูยะในการออกแบบเป็นฐานสิงห์ในปัจจุบัน

ศิลปะโจฬะต้นคริสต์ศตวรรษที่ 9-13

ปกครองของพระเจ้าพารินตาคะที่ 1 มีชัยชนะเหนืออาณาจักรปัลลวะขยายอาณาเขตได้สุดเหนืออาณาจักรปัญจาบข้ามทะเลไปต่อนุรัฐปุระและโปโลนณารวะศรีลังกาส่งกองทัพเรือตีดินแดนชายฝั่งอินโดจีน อาณาจักรจัมปา ยึดครองศรีวิชัยเมืองละโว้ ลพบุรี ไทยปัจจุบัน ค.ศ.904

ศิลปะโจฬะมาในศรีลังกา เกาะสุมาตรา ชาว มลายู ภาคใต้ตอนล่างของไทยมีลักษณะคล้ายคลึงศิลปะแบบศรีวิชัย โจฬะ ร่วมสมัยศิลปะแบบลพบุรี เขมรจาม

- อิทธิพลแหลมอินโดจีนในลักษณะของรูปใบหน้า สรีระ เครื่องทรง
- เป็นศาสนาพราหมณ์
- รับศาสนาเซนของพระมหาวิระ
- เป็นศิลปะชาวทมิฬโดยตรง
- รูปพระพักตร์ทรงกลมลีแบบรูปไข่
- พระหนุคางแหลมหวานมาก
- เน้นรูปพระวรกายกำยำ แน่นกลม
- พระอุระนูนเป็นพิเศษ
- พระโสณีใหญ่
- บั้นพระองค์เล็ก
- เคลื่อนไหวรุนแรง เน้นอารมณ์
- ส่งผ่านสุวรรณภูมิ ศรีลังกา สมัยอนุรัฐปุระ
- จุดกำเนิดพระพุทธรูปปางลีลาสุโขทัยและใกล้เคียง

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- สิ่งหน้าโบสถ์วัดในจังหวัดเชียงใหม่
- หนังสือพระเจ้าเลื่องโลก (ฉบับล้านนา)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีการและเครื่องมือการวิจัย

1. ประชุม, วางแผน ร่วมกับผู้ร่วมโครงการวิจัย
2. หาข้อมูล , ถ่ายภาพ จากสถานที่จริง วัดในบริเวณ จังหวัดเชียงใหม่
3. หาประวัติวัดต่างๆ จากหนังสืออ้างอิงเกี่ยวกับพุทธศาสนา, ตำรา, เอกสาร
4. วาดภาพลายเส้น, ร่างภาพจากสถานที่จริง
5. เก็บรายละเอียดของภาพ, บันทึกภาพถ่าย
6. สรุปผลดำเนินการวิจัย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

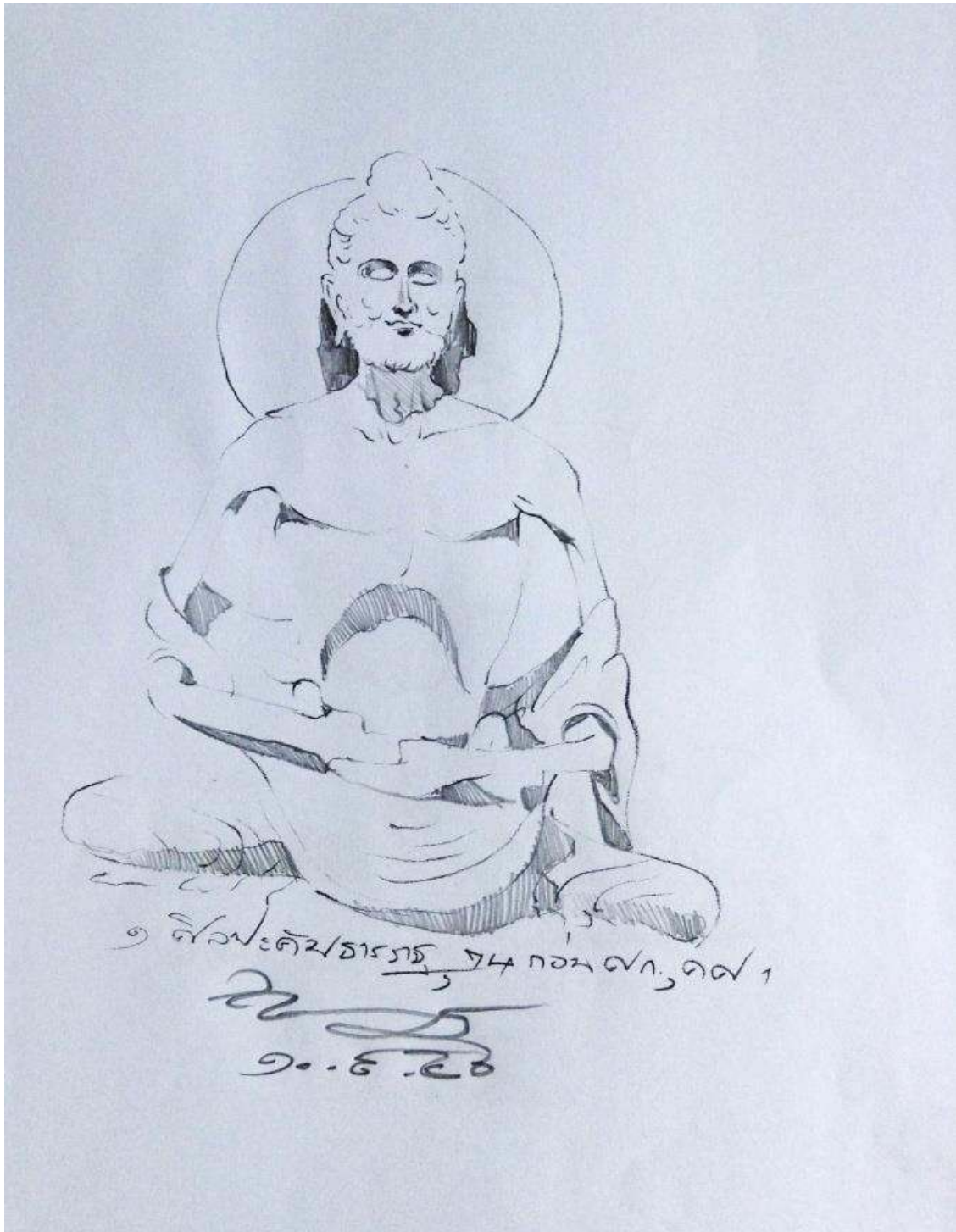
เป็นการวิจัยเพื่อประกอบการท่องเที่ยวหรือข้อมูลเชิงเปรียบเทียบสำหรับนิสิตนักศึกษา ผู้สนใจทั่วไป ในการเข้าใจถึงลักษณะพุทธศิลป์ ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นและยุคสมัย โดยเฉพาะพระสงฆ์หรือนักท่องเที่ยว ผู้สนใจเกี่ยวกับวิชาการหรือเกี่ยวข้องอ้างอิงด้านประวัติศาสตร์ พระพุทธศาสนา ยุคสมัยต่างๆ มีคุณค่าต่อสังคม ประเทศชาติ และพุทธศาสนาโลก อาเซียน ต่อไปในอนาคต

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ

- ศึกษาศิลปะสุโขทัย รูปแบบ เรื่องราว ลักษณะศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง
- ศึกษาศิลปะล้านนา รูปแบบ เรื่องราว เนื้อหาลักษณะศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง
- ศึกษาศิลปะอุทอง รูปแบบ เรื่องราว เนื้อหาลักษณะศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง
- ศึกษาศิลปะอยุธยา รูปแบบ เรื่องราว เนื้อหาลักษณะศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง
- ร่างภาพจากของจริงตามวัดต่างๆ 23 วัดและวัดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อีก 10 กว่าวัด
- ร่างภาพ ดูรายละเอียดเปรียบเทียบในการลงลายเส้นของภาพ
- นำภาพมาขยายลงรายละเอียดลายเส้นเน้นเฉพาะใบหน้าและพระเศียรของพระพุทธรูป

บทที่ 4 ผลการวิจัย

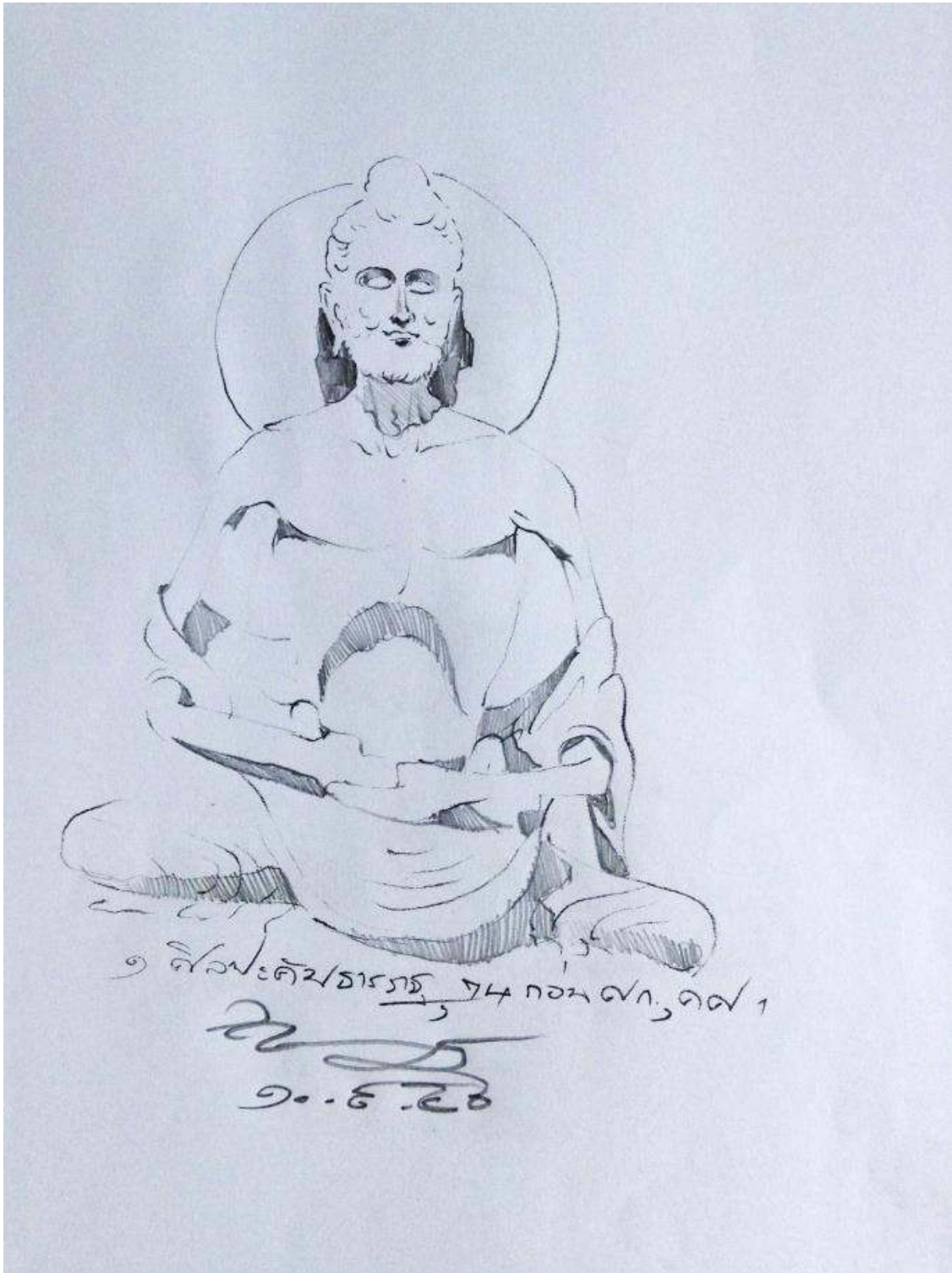
จากการได้สำรวจ และลงพื้นที่ในสถานที่จริง บริเวณวัด ภายในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ร่างภาพ 53 ภาพ สามารถนำมาเปรียบเทียบลักษณะงานได้ค่อนข้างชัดเจนแตกต่างกัน ดังนี้



ภาพที่ 1 ศิลปะอินเดียน



ภาพที่ 2 ศิลปะอินเดีย



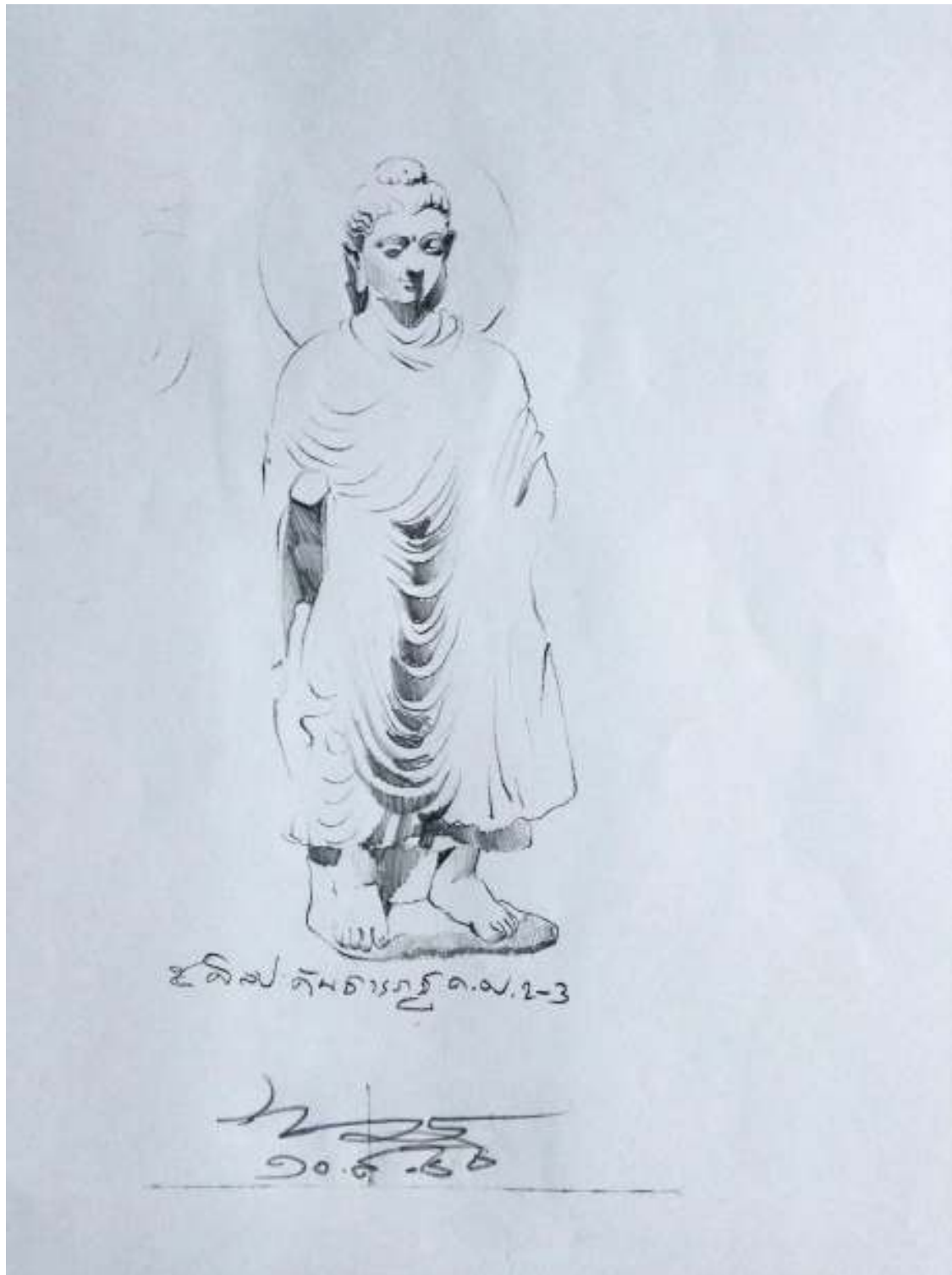
ภาพที่ 3 ศิลปะอินเดีย



ภาพที่ 4 ศิลปะอินเดีย



ภาพที่ 5 ศิลปะอินเดีย



ภาพที่ 6 ศิลปะอินเดีย



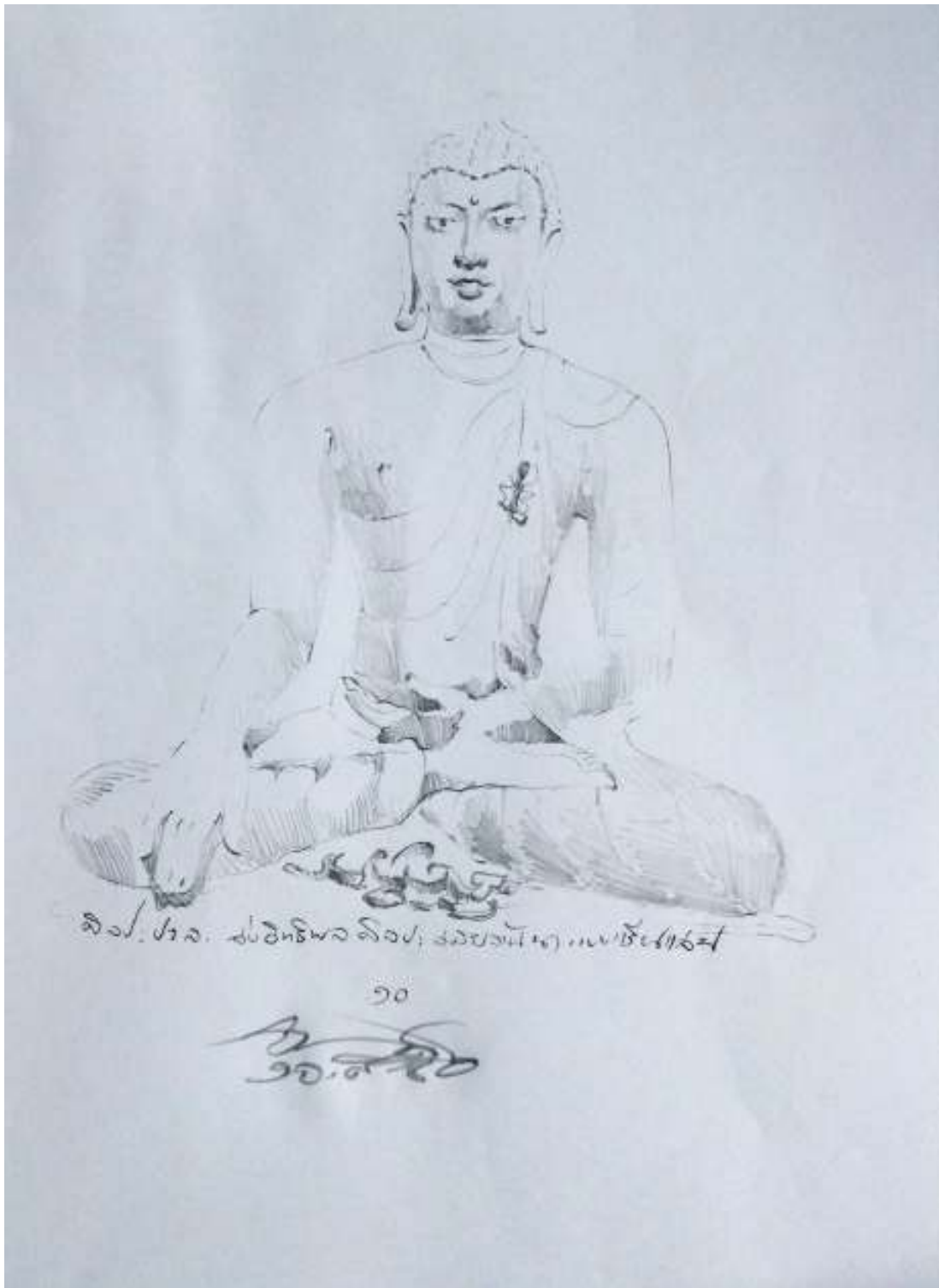
ภาพที่ 7 ศิลปะอินเดีย



ภาพที่ 8 ศิลปะอินเดีย



ภาพที่ 9 ศิลปะอินเดีย



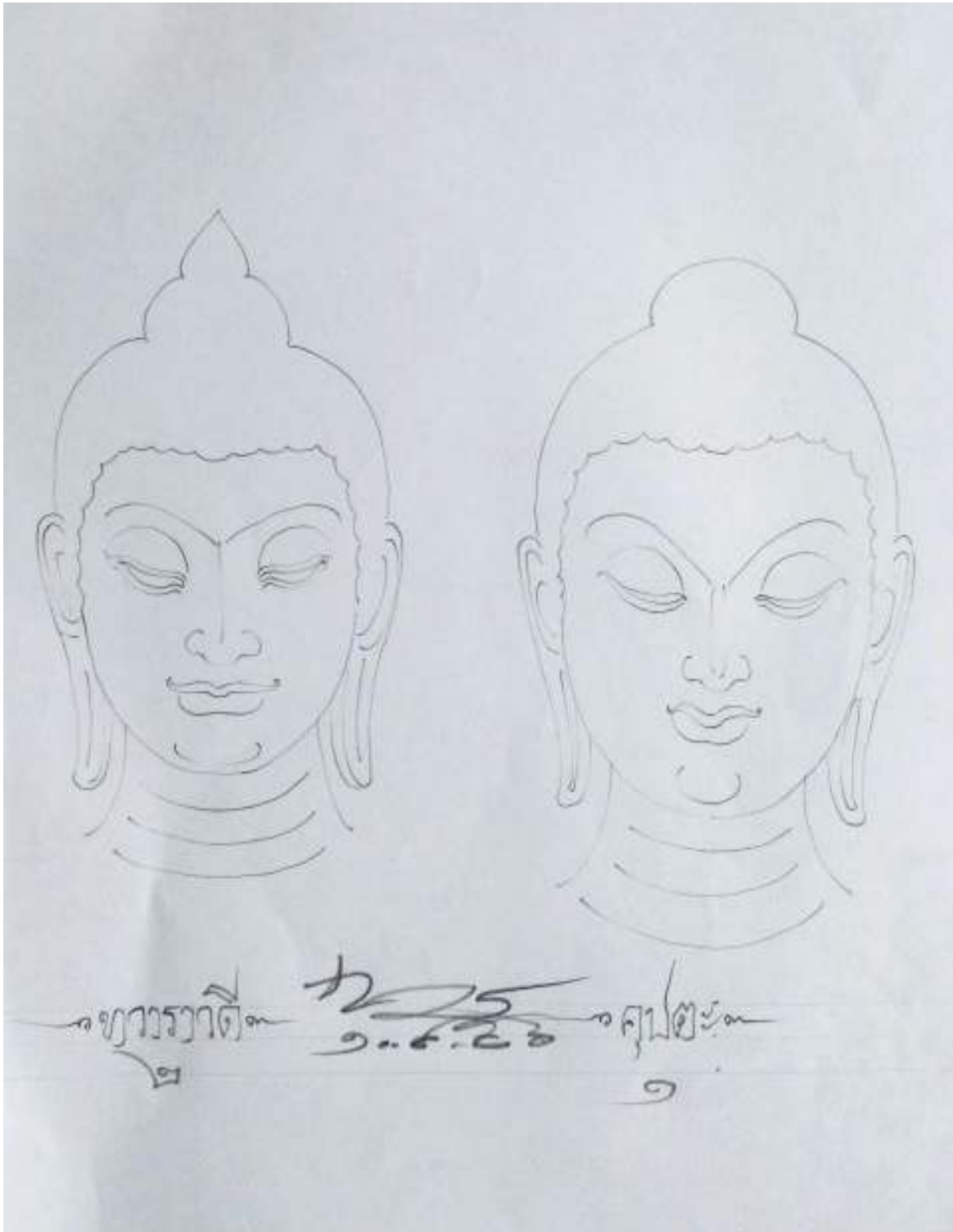
ภาพที่ 10 ศิลปะอินเดีย



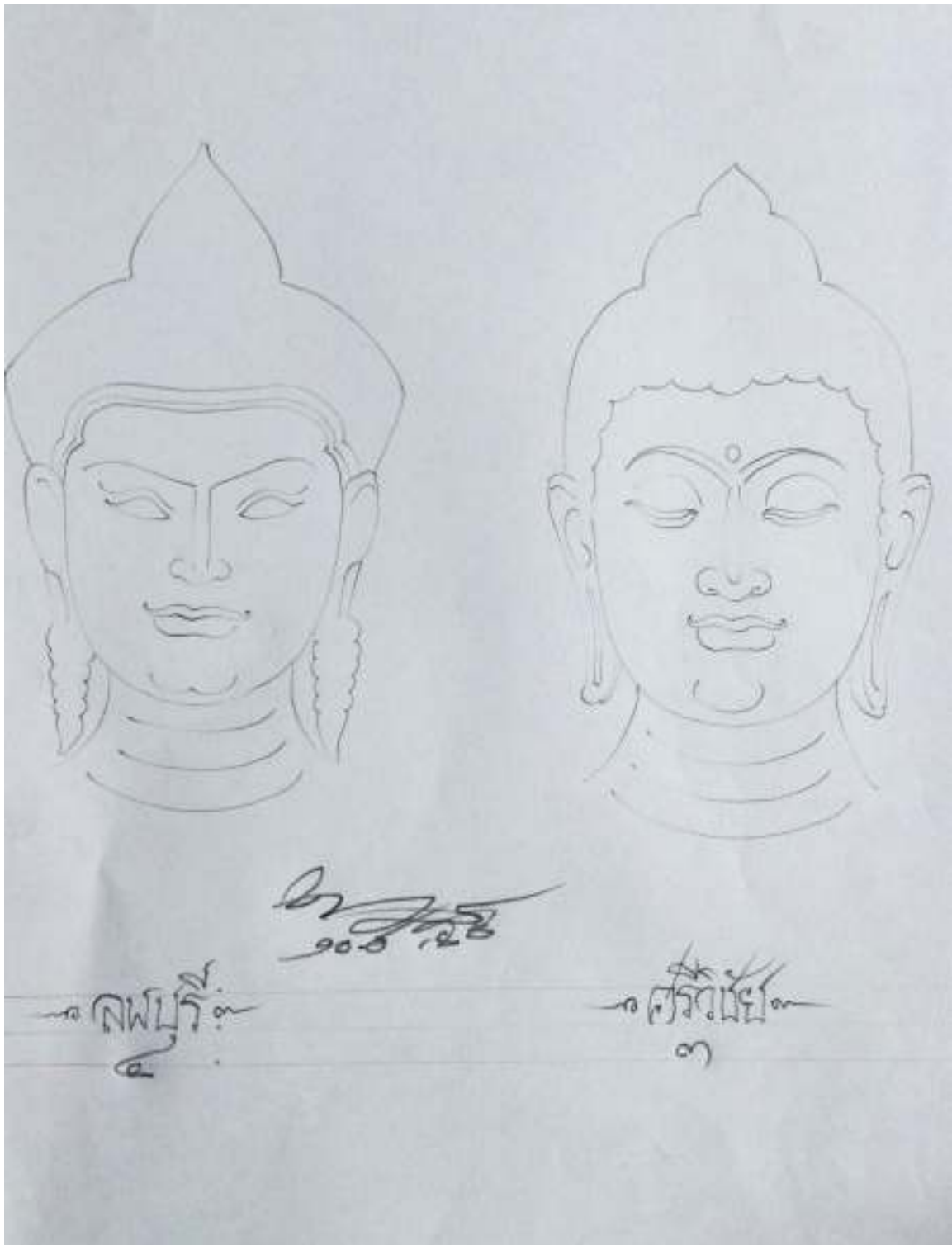
ภาพที่ 11 ศิลปะอินเดีย



ภาพที่ 12 ศิลปะอินเดีย



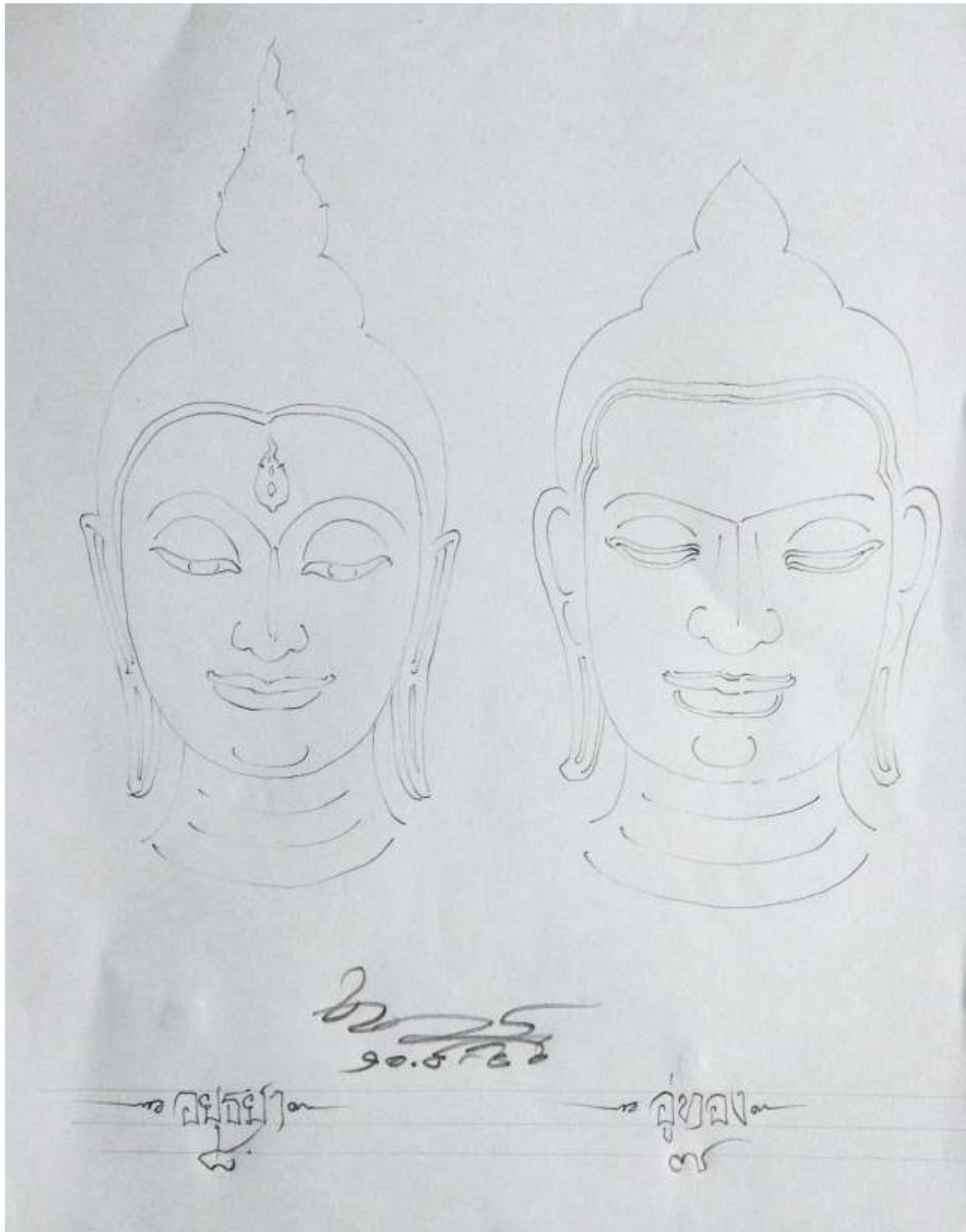
ภาพที่ 13 พระพุทธรูปในประเทศไทยยุคต่างๆ



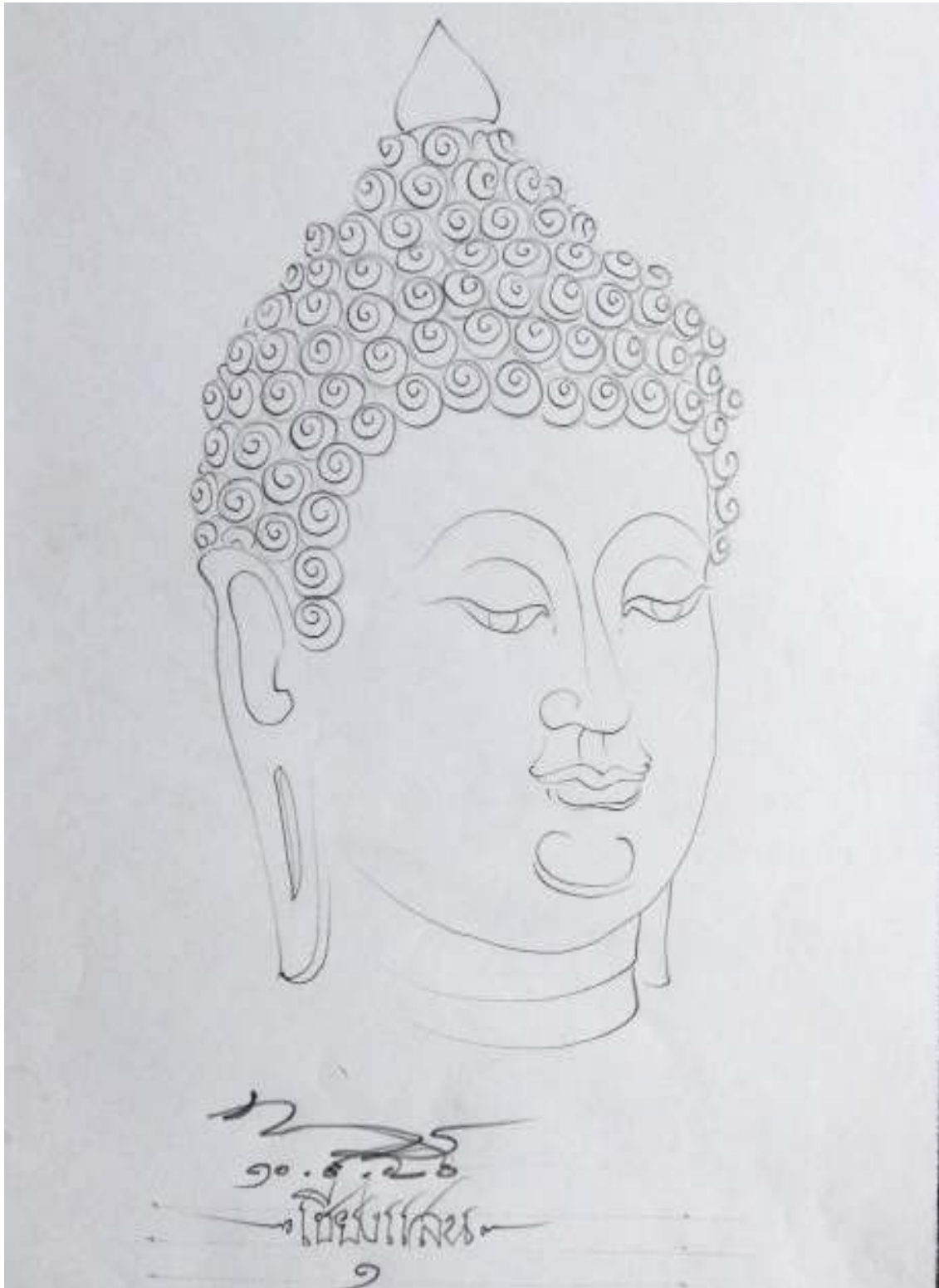
ภาพที่ 14 พระพุทธรูปในประเทศไทยยุคต่างๆ



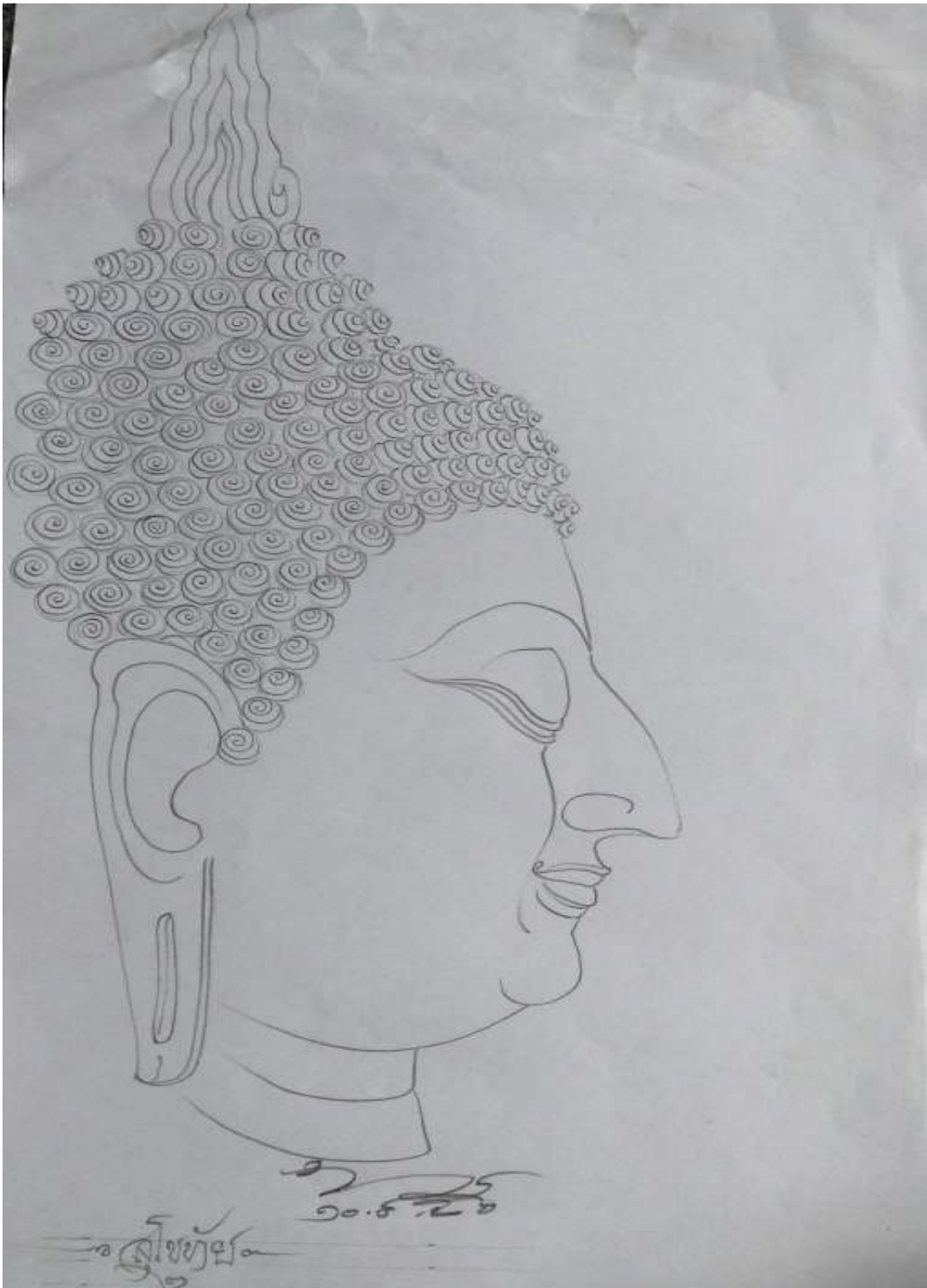
ภาพที่ 15 พระพุทธรูปในประเทศไทยยุคต่างๆ



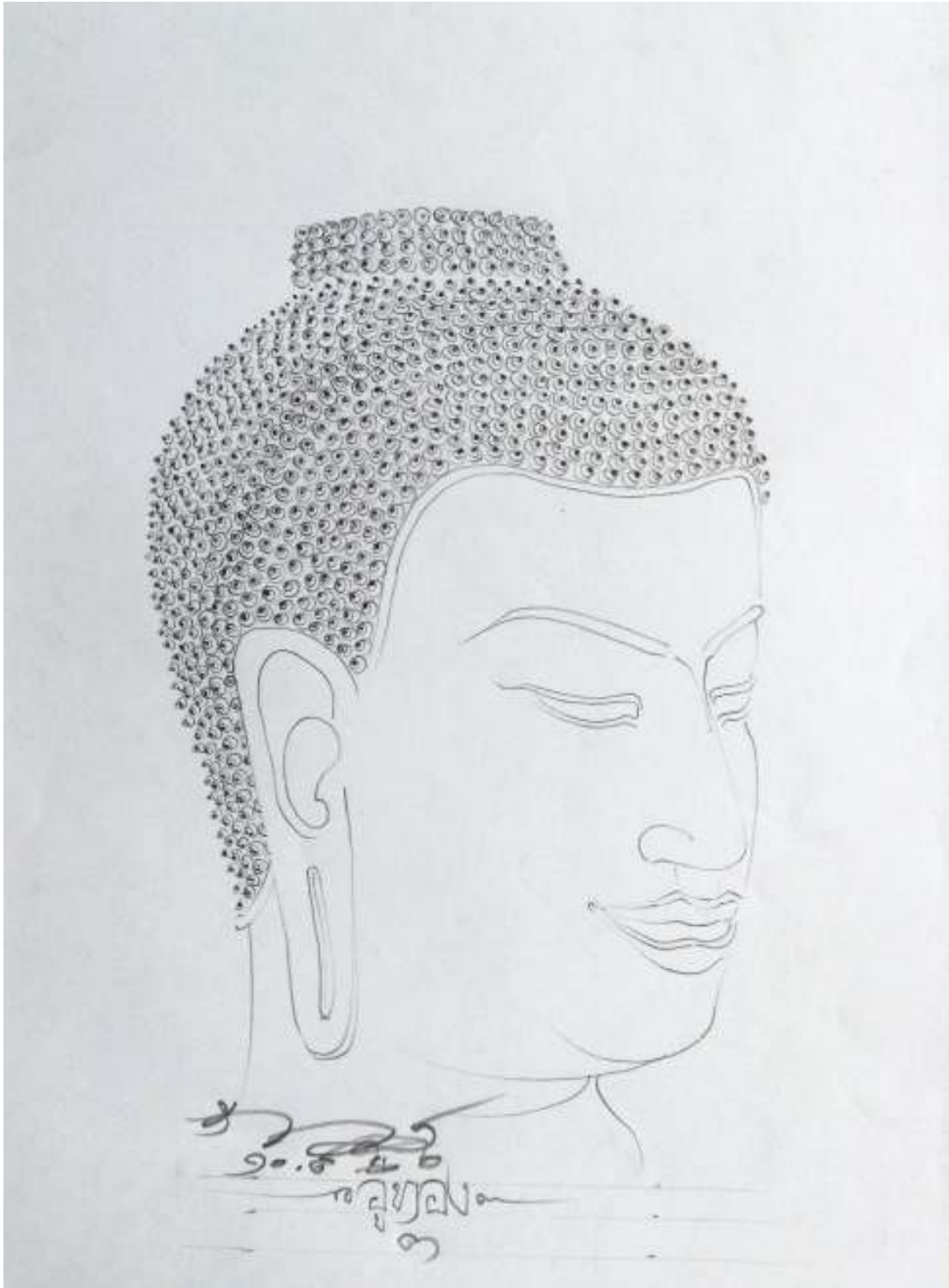
ภาพที่ 16 พระพุทธรูปในประเทศไทยยุคต่างๆ



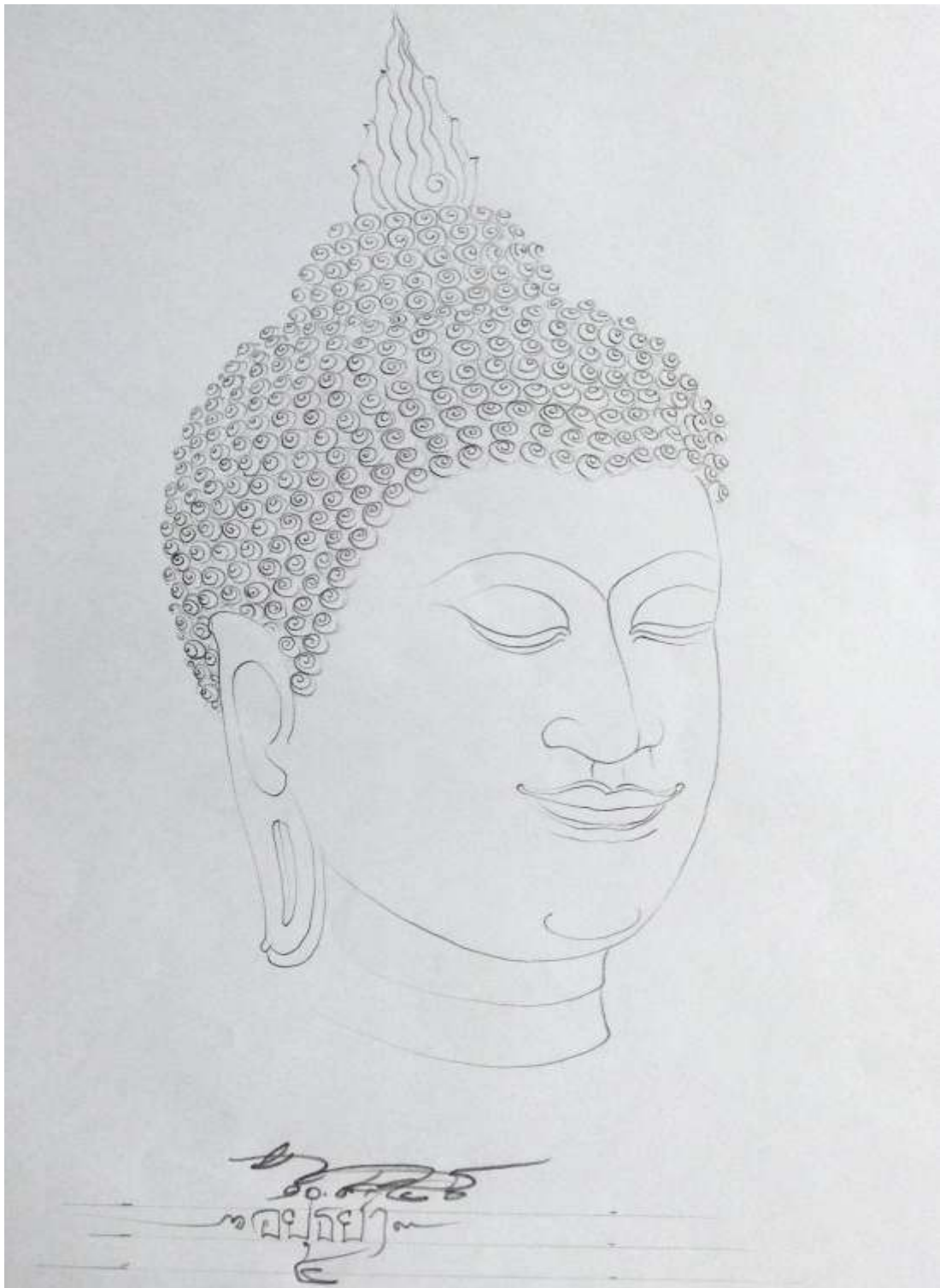
ภาพที่ 17 พระพุทธรูปในประเทศไทยยุคต่างๆ



ภาพที่ 18 พระพุทธรูปในประเทศไทยยุคต่างๆ



ภาพที่ 19 พระพุทธรูปในประเทศไทยยุคต่างๆ



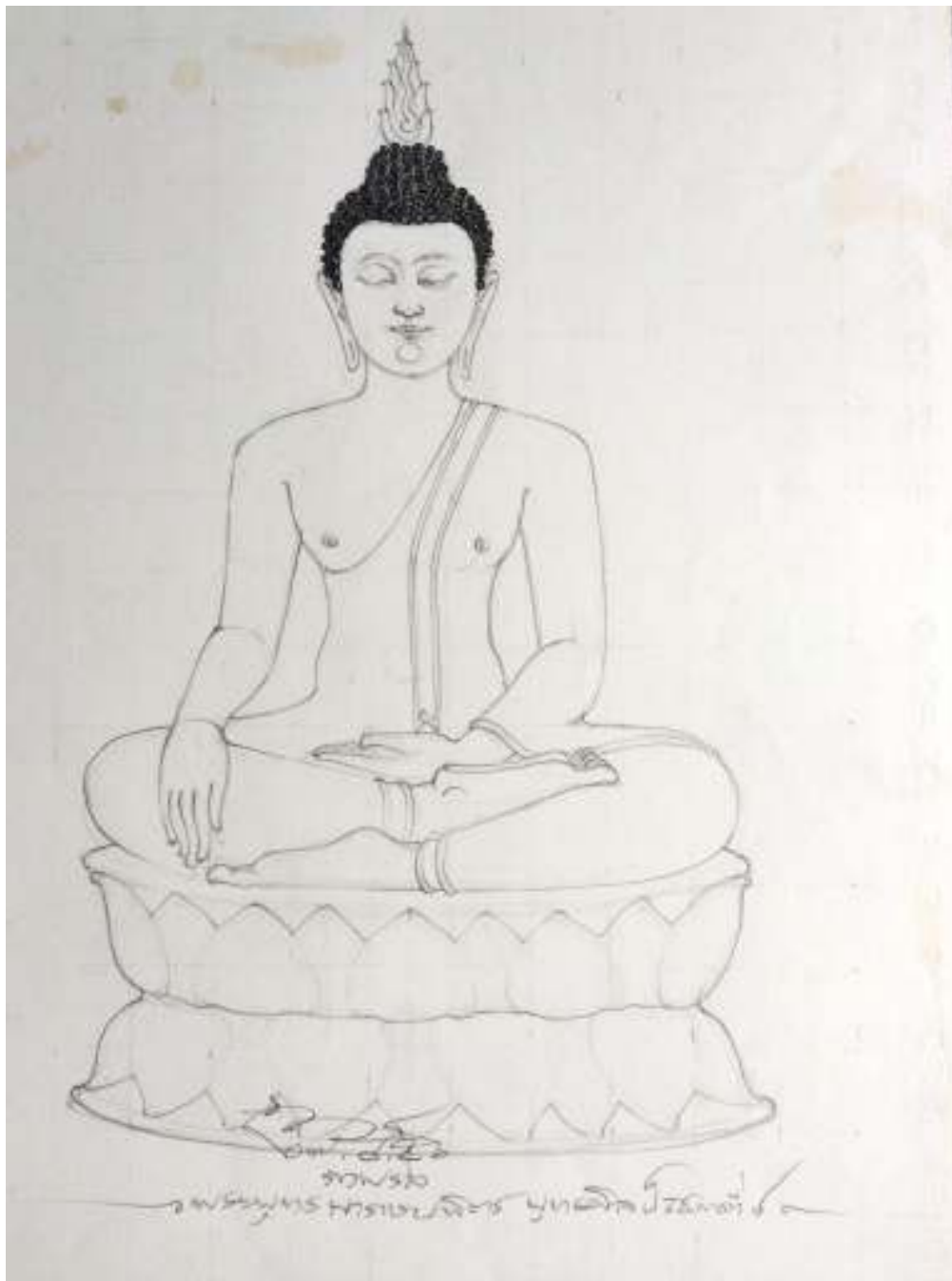
ภาพที่ 20 พระพุทธรูปในประเทศไทยยุคต่างๆ



ภาพที่ 21

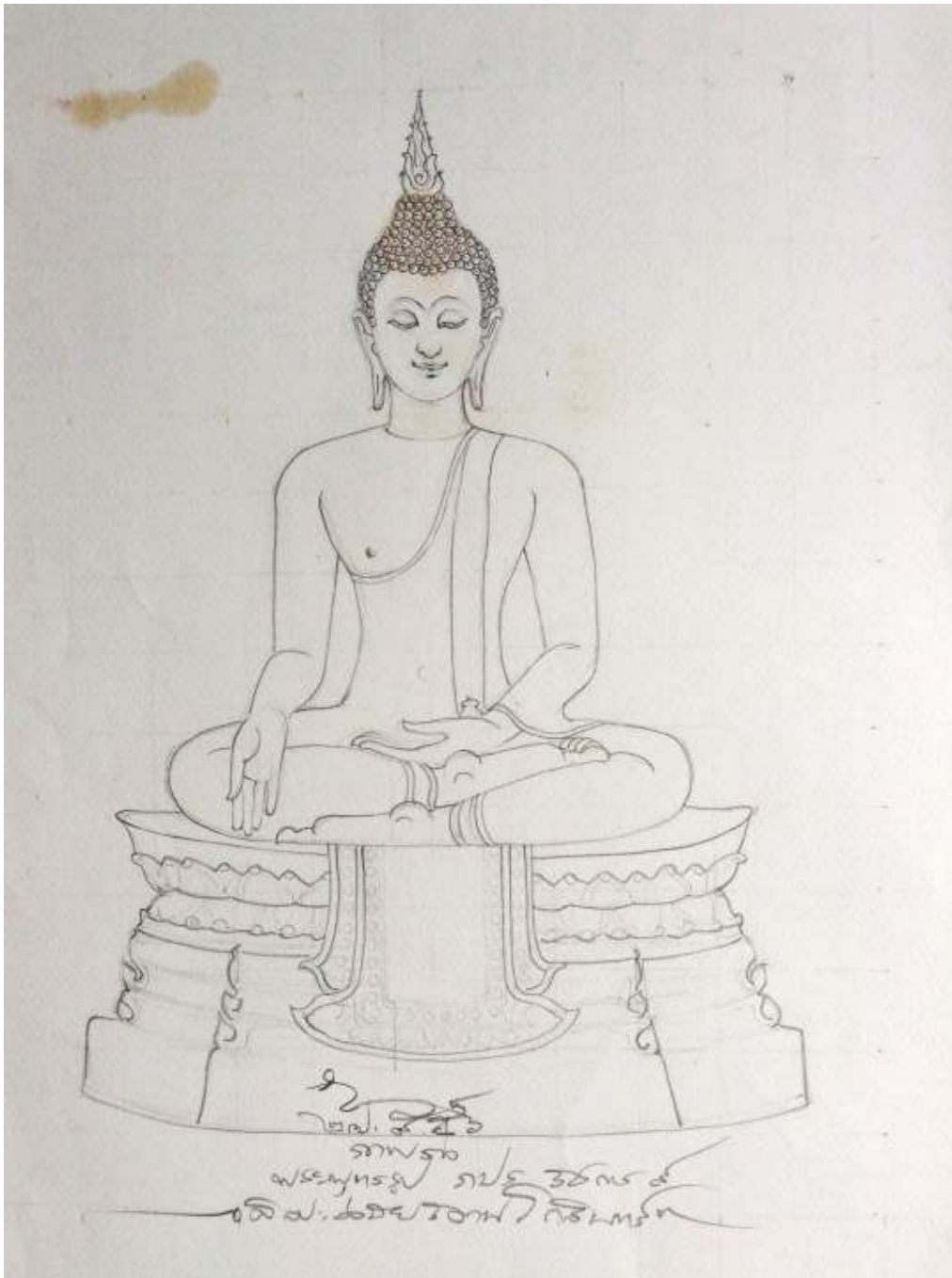
ลักษณะพระพุทธรูปยุครัตนโกสินทร์ สกุลช่างล้านนา

นาย สายัณห์ เชื้อนแก้ว



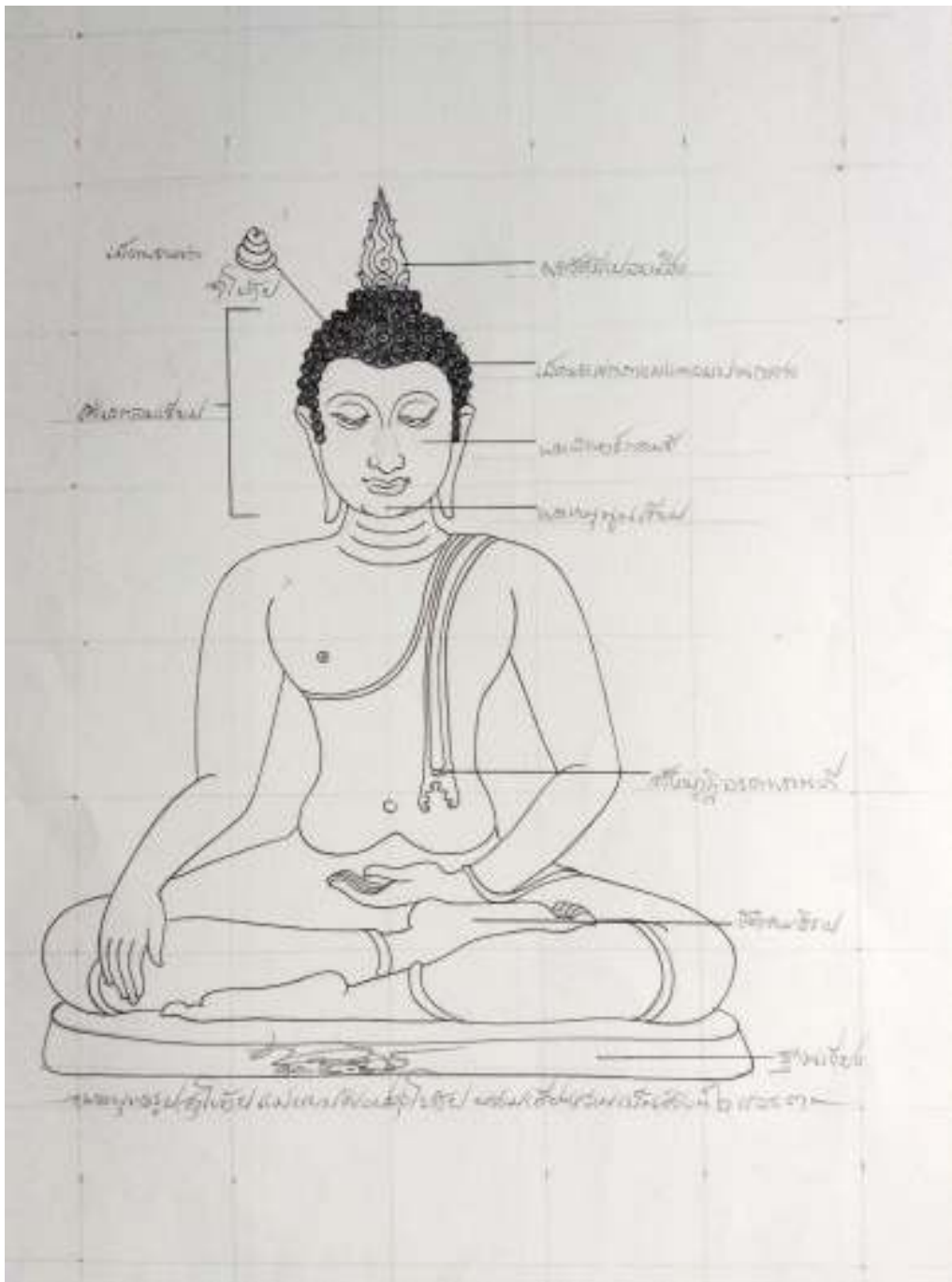
ภาพที่ 22

พุทธศิลป์ รัชกาลที่ ๙ อธิพลสุโขทัย



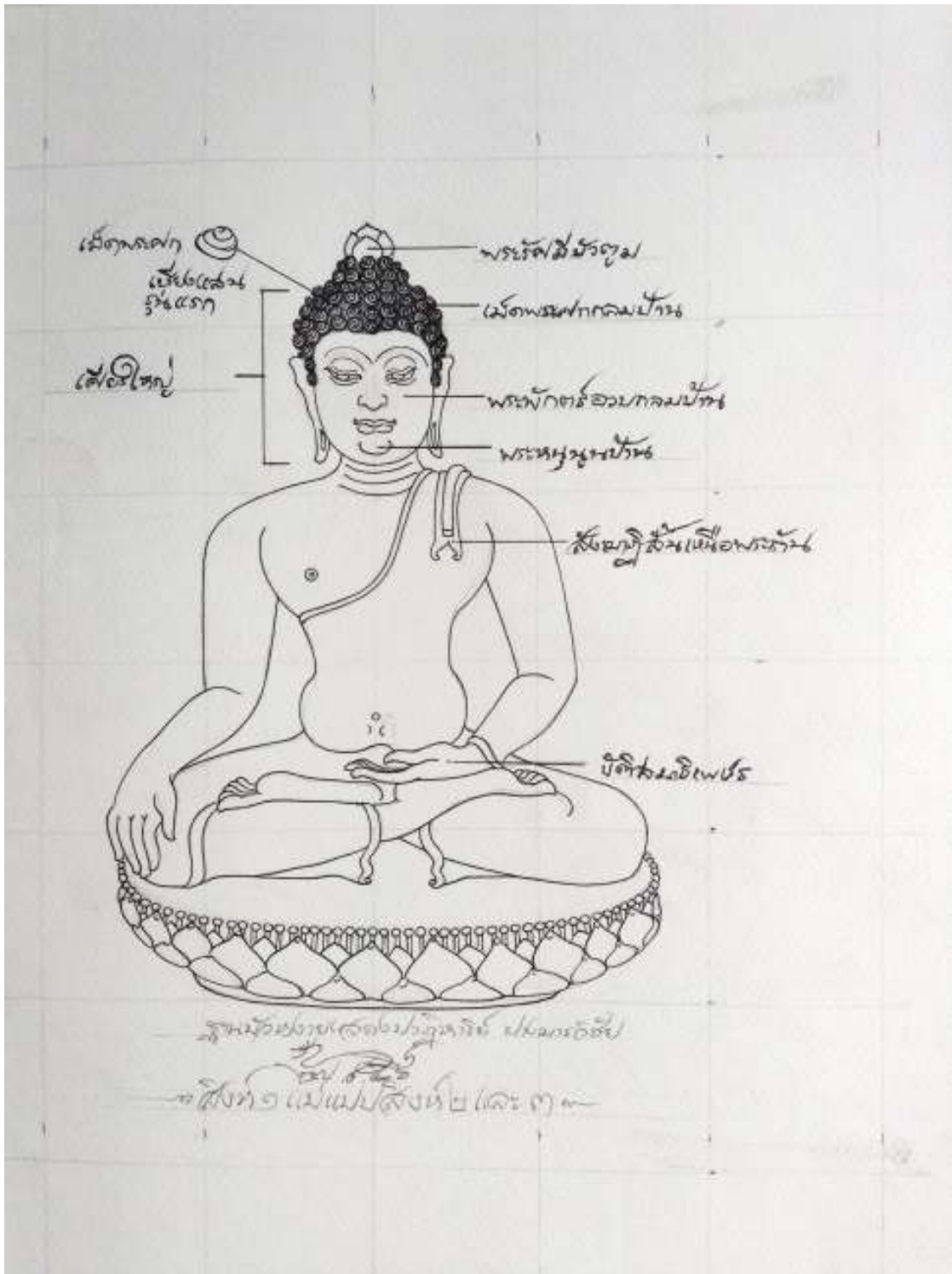
ภาพที่ 23

พุทธศิลป์ รัชกาลที่ ๙ อธิปัทมไชย



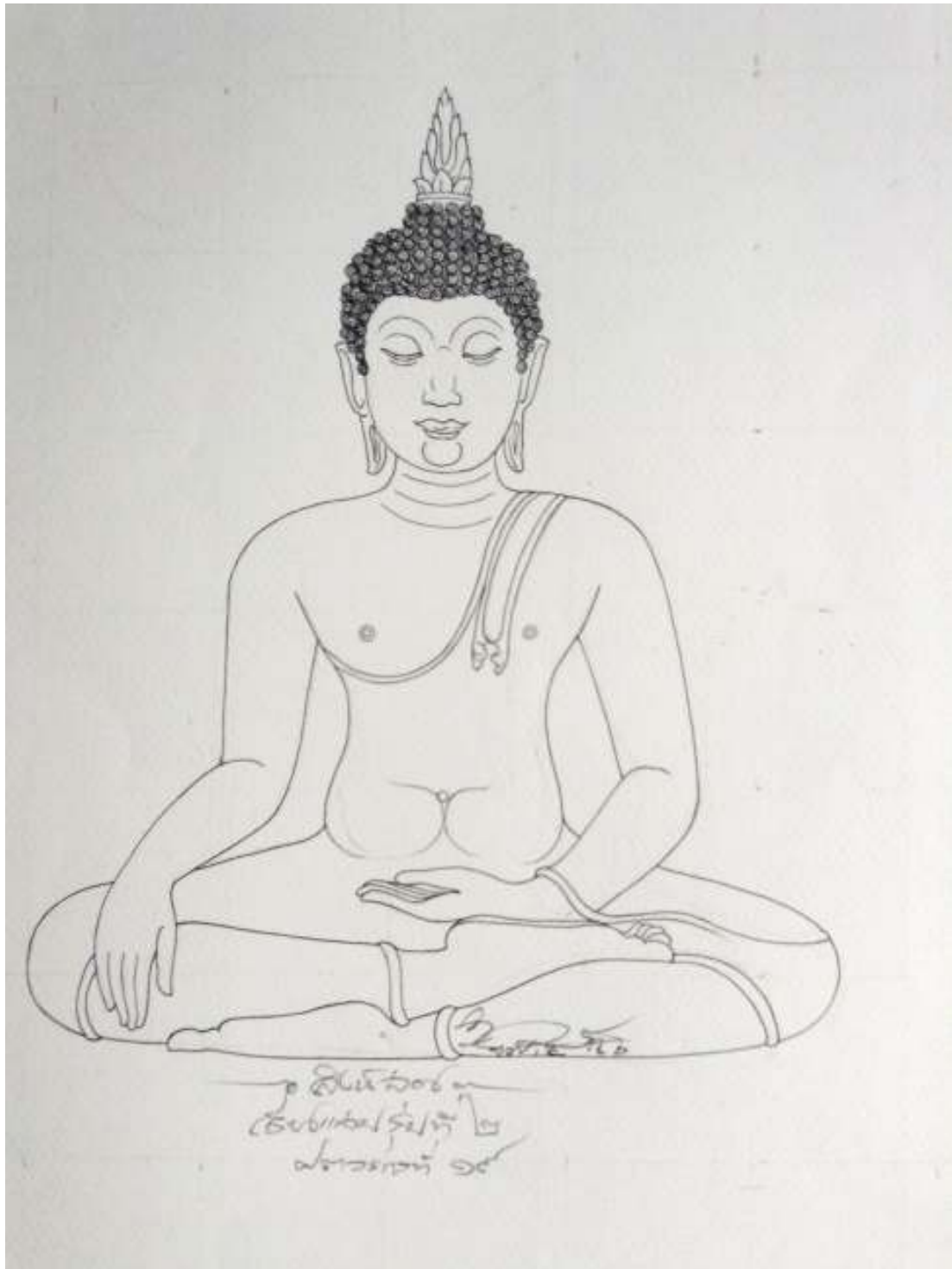
ภาพที่ 24

ลักษณะพระพุทธรูปสุโขทัย



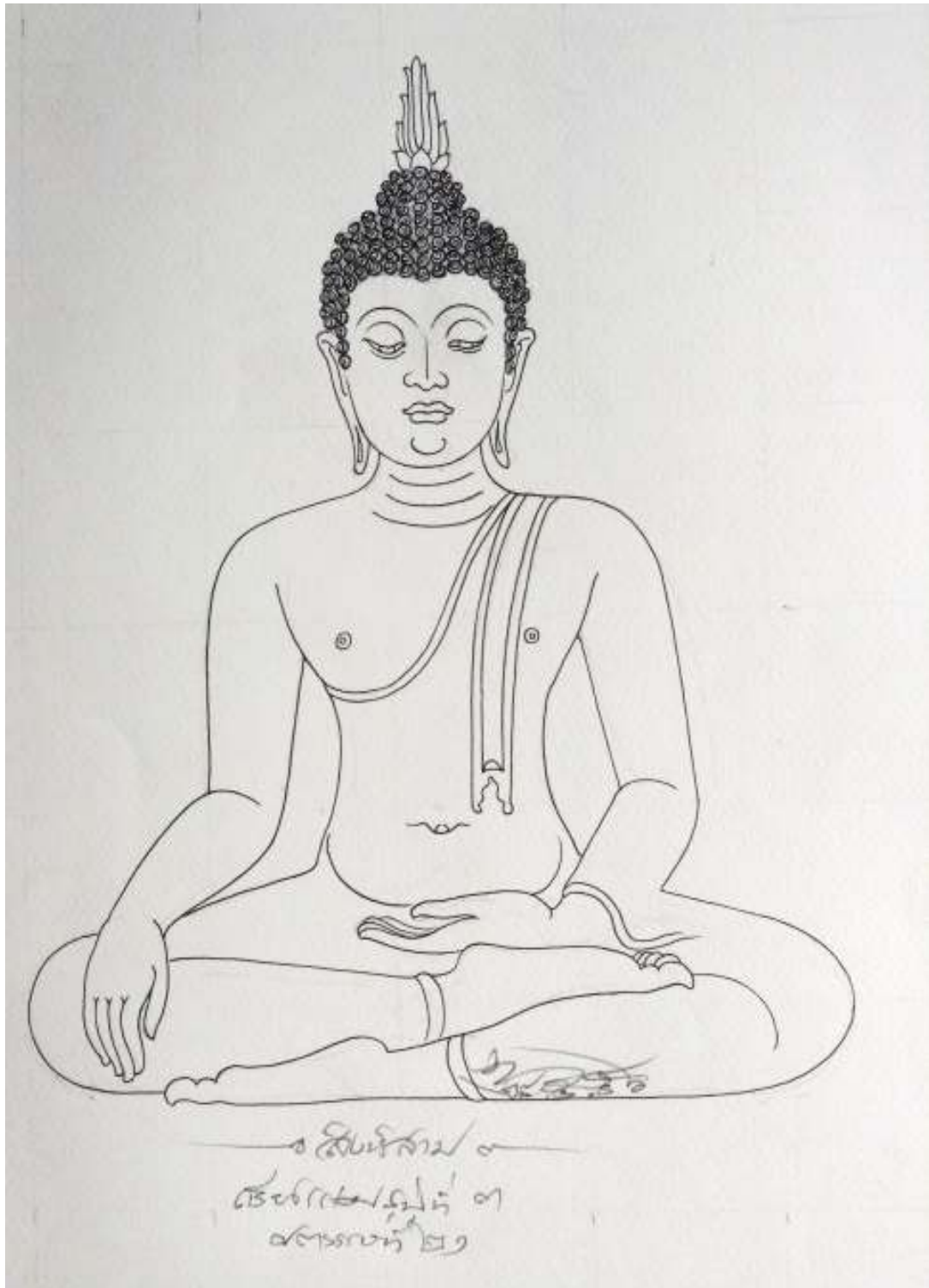
ภาพที่ 25

ลักษณะพระพุทธรูปศิลปะล้านนา



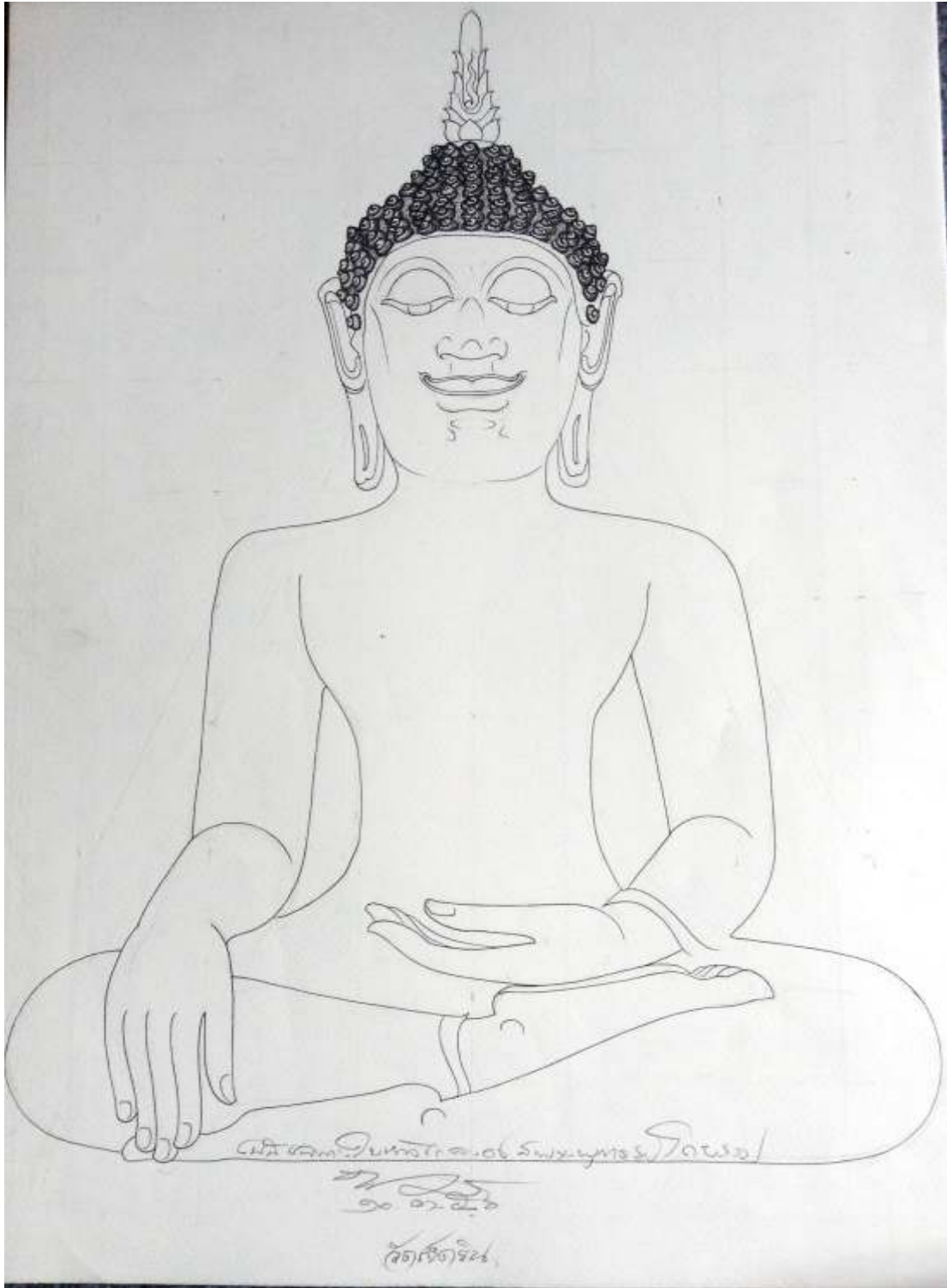
ภาพที่ 26

พระพุทธรูปสิงห์สอง ขัดสมาธิราบ



ภาพที่ 27

ลักษณะพระพุทธรูป สิงห์สาม ชัดสมาธิราบ



ภาพที่ 28

ลักษณะพระพุทธรูปพระประธาน วัดเจ็ดลิน



ภาพ

ที่ 29

ลักษณะพระพุทธรูปพระประธานวัดสุทัศนเทพวราราม



ภาพที่ 30

ลักษณะพระพุทธรูปพระประธานวัดศรีเกิด



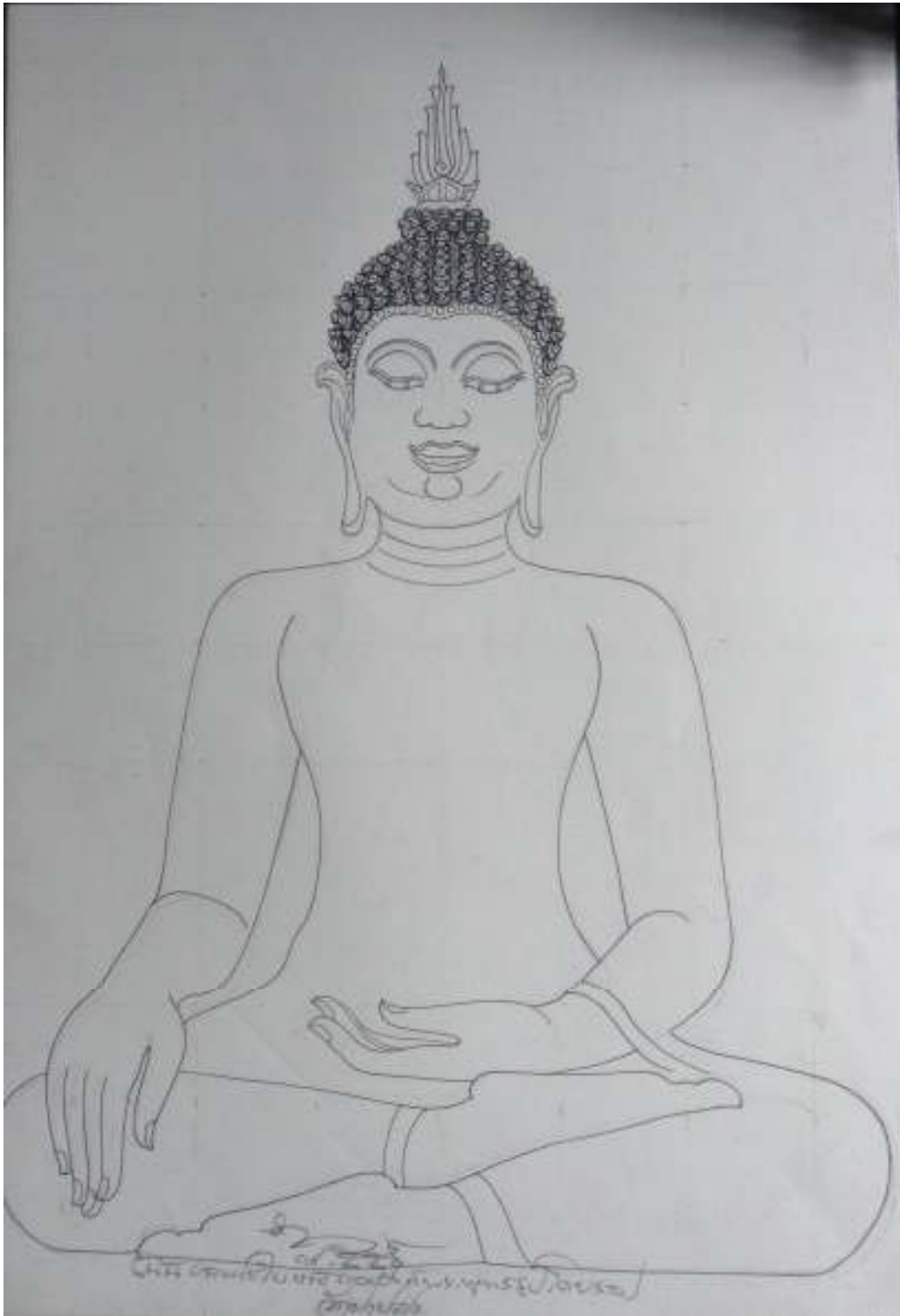
ภาพที่ 31

ลักษณะพระพุทธรูปพระประธาน วัดบุปผาราม



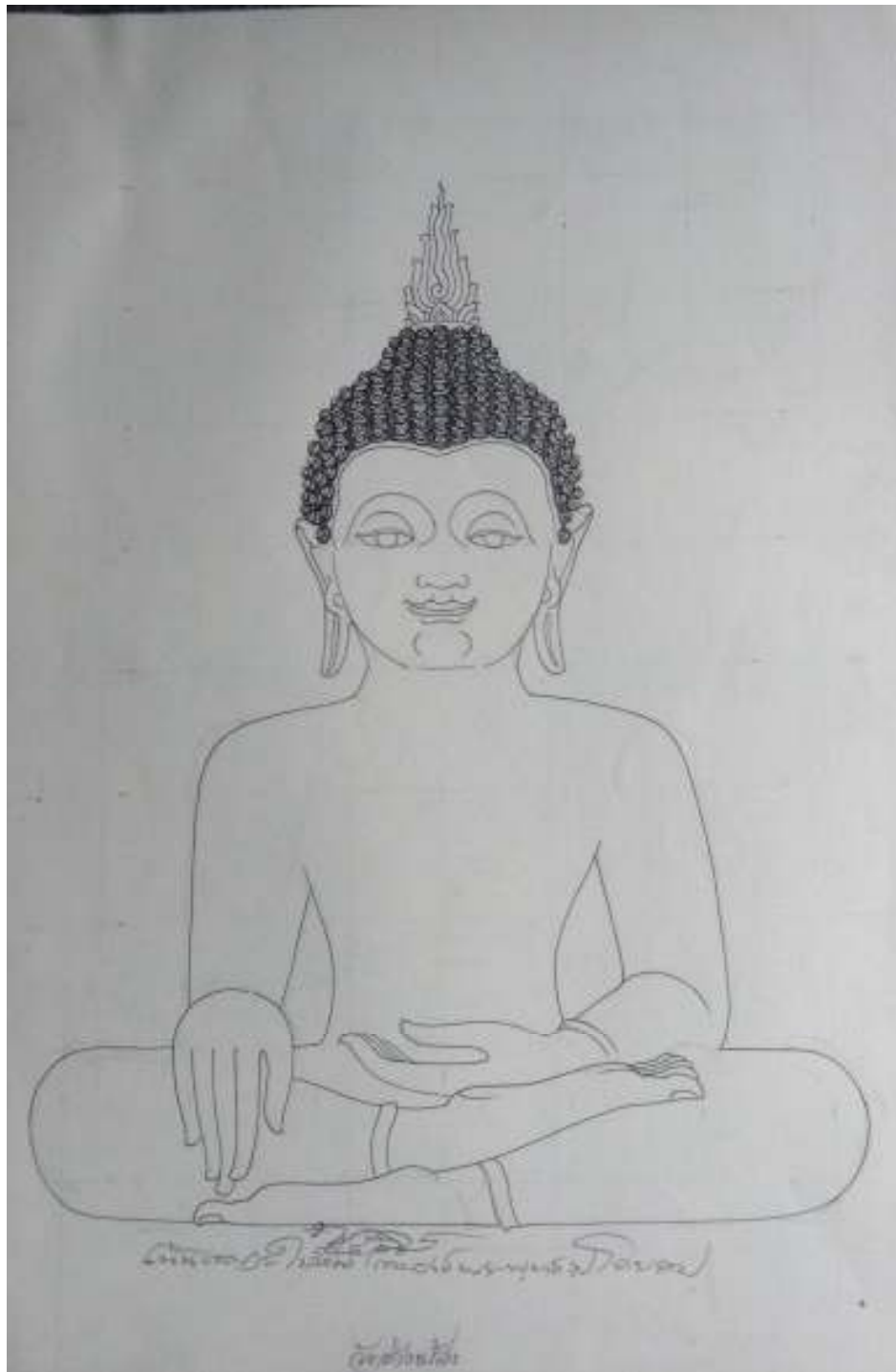
ภาพที่ 32

ลักษณะพระพุทธรูปพระประธาน วัดปราสาท



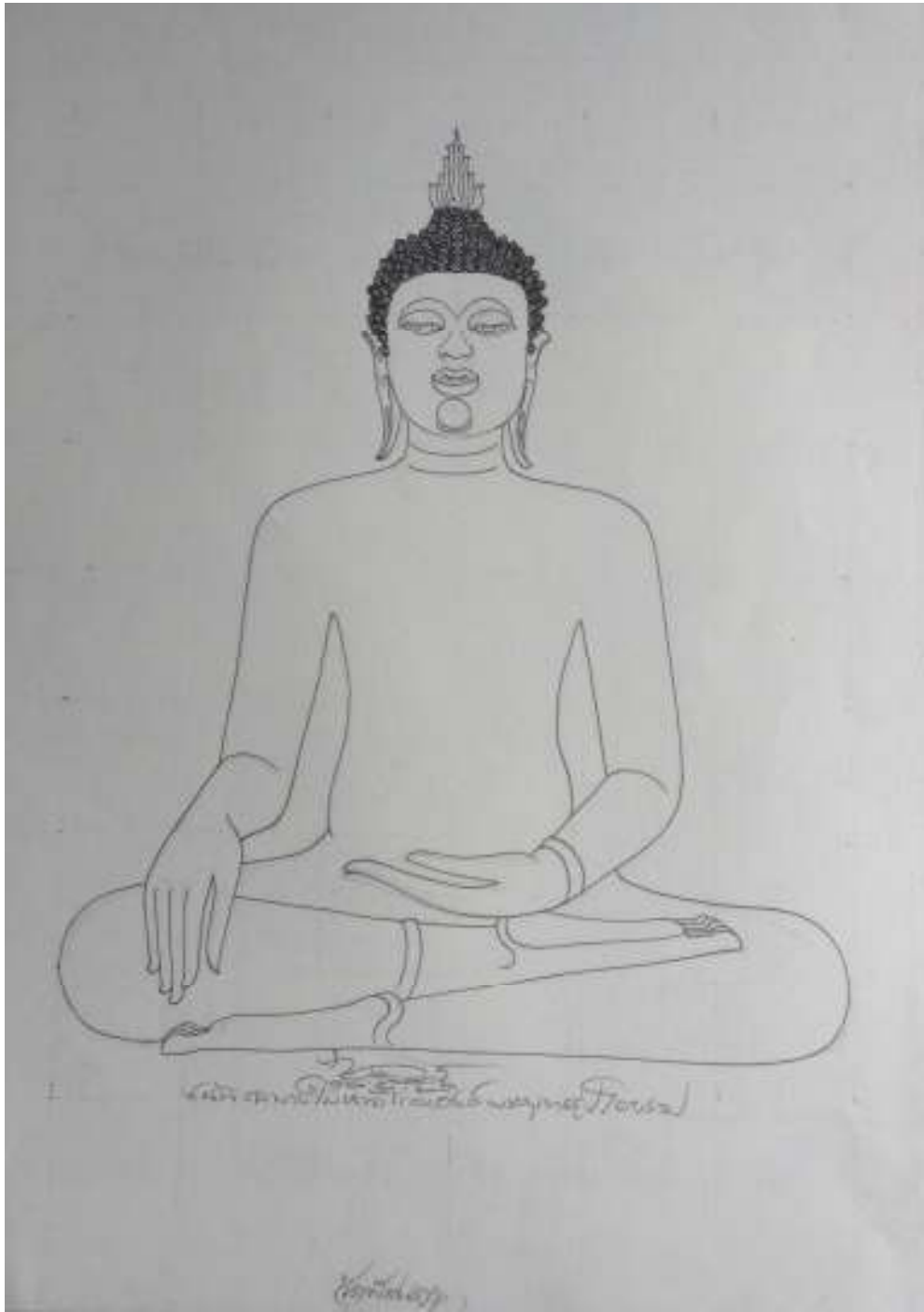
ภาพที่ 33

ลักษณะพระพุทธรูปพระประธาน วัดผาปอง



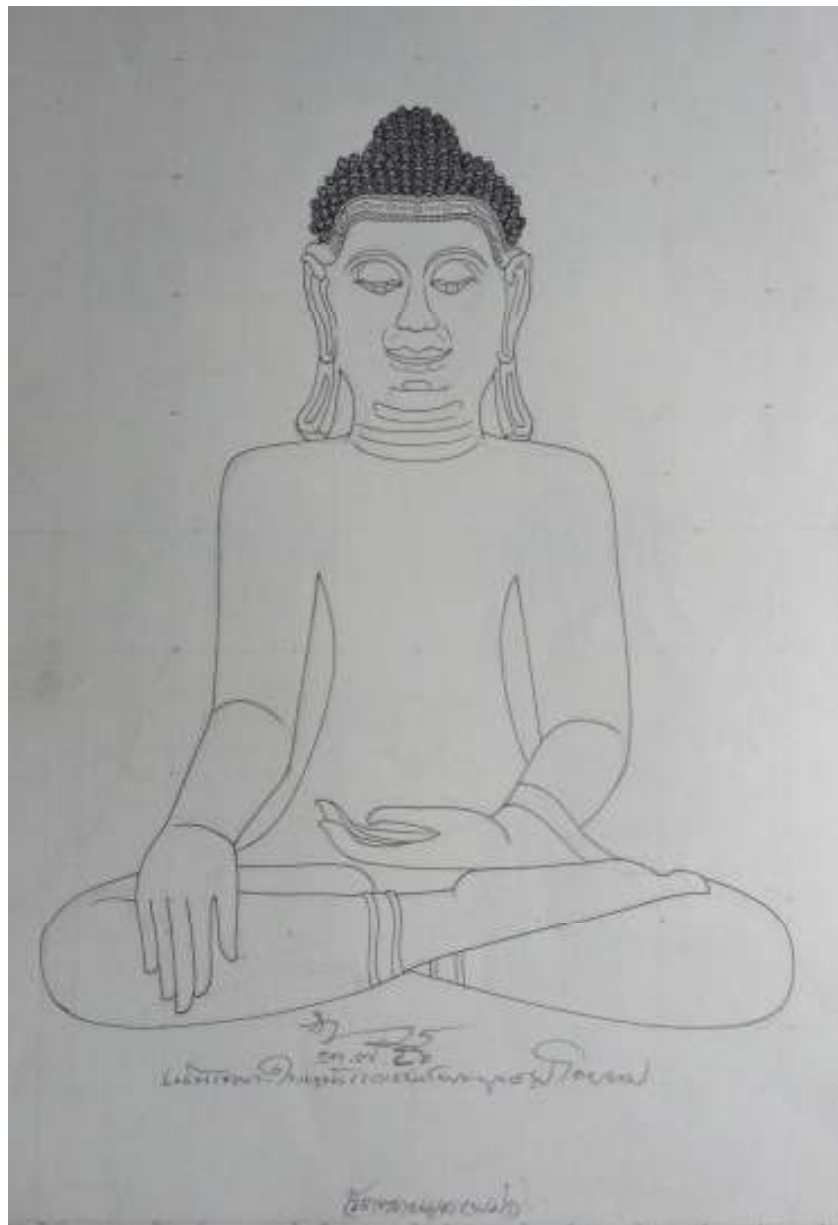
ภาพที่ 34

ลักษณะพระพุทธรูปพระประธาน วัดช้างเผือก

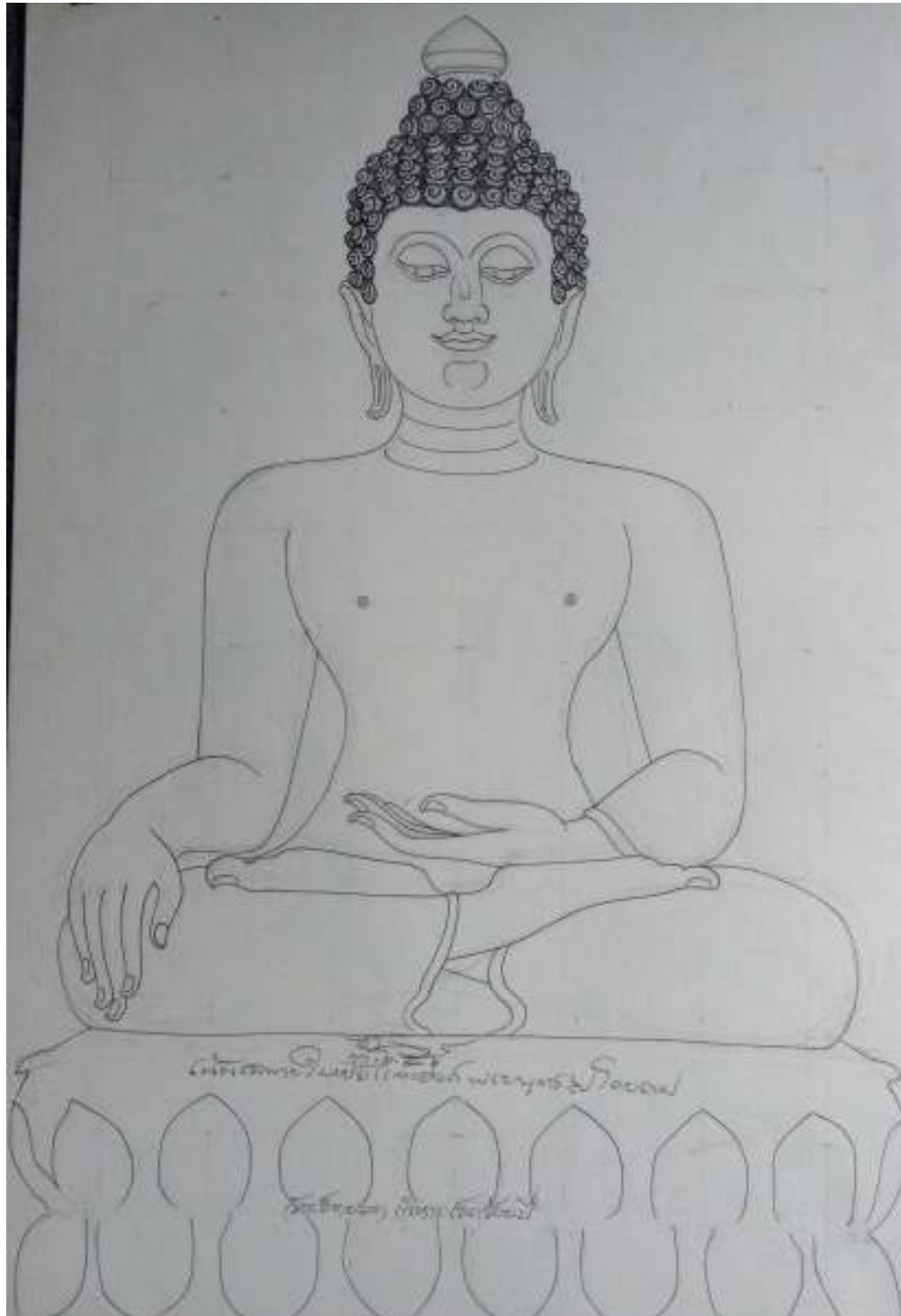


ภาพที่ 35

ลักษณะพระพุทธรูปพระประธาน วัดพันเตา

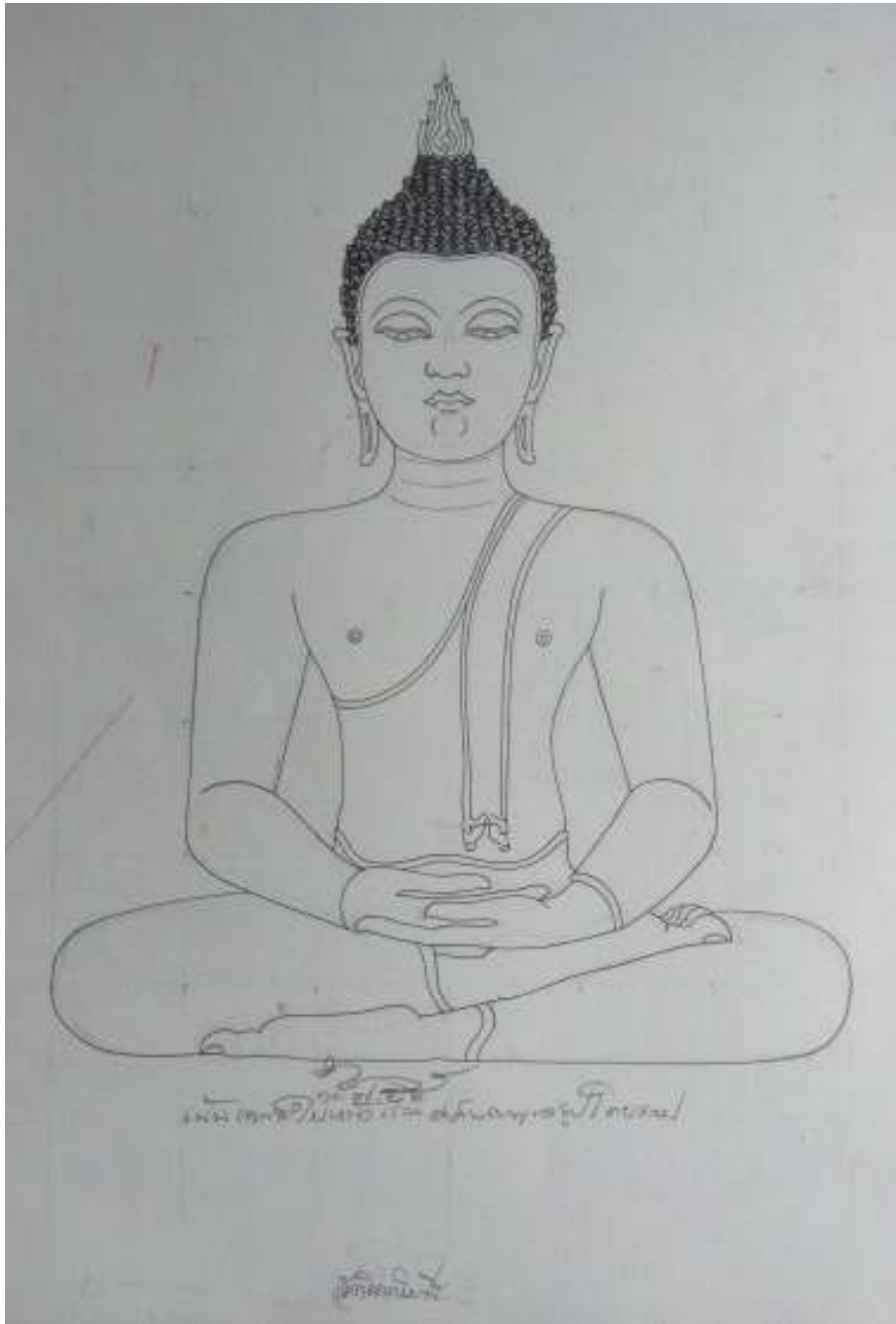


ภาพที่ 36
ลักษณะพระพุทธรูปพระประธาน วัดทราวายุมูล (พม่า)



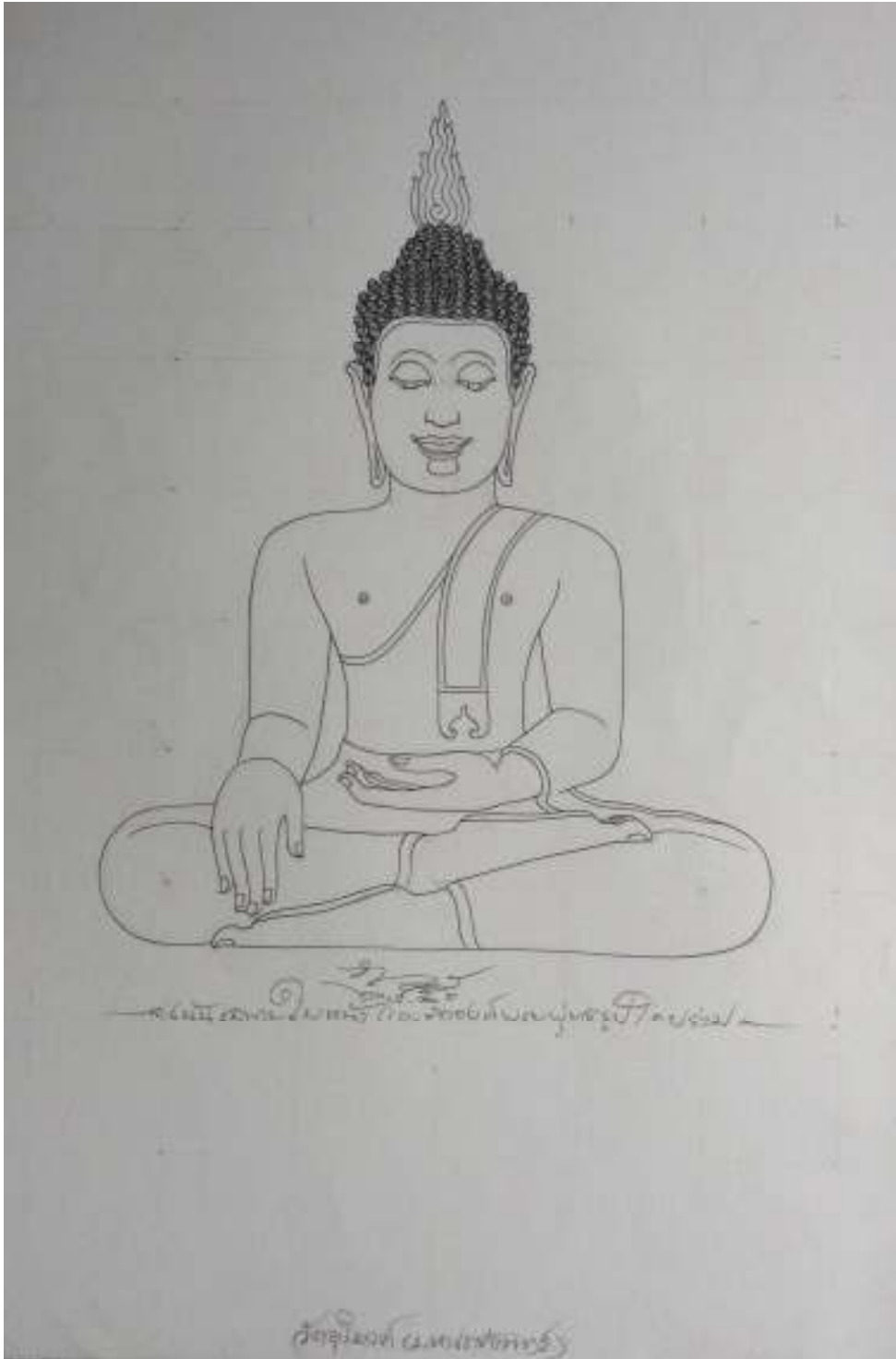
ภาพที่ 37

ลักษณะพระพุทธรูปพระประธานวัดเจ็ดยอด วิหาร ๗๐๐ ปี



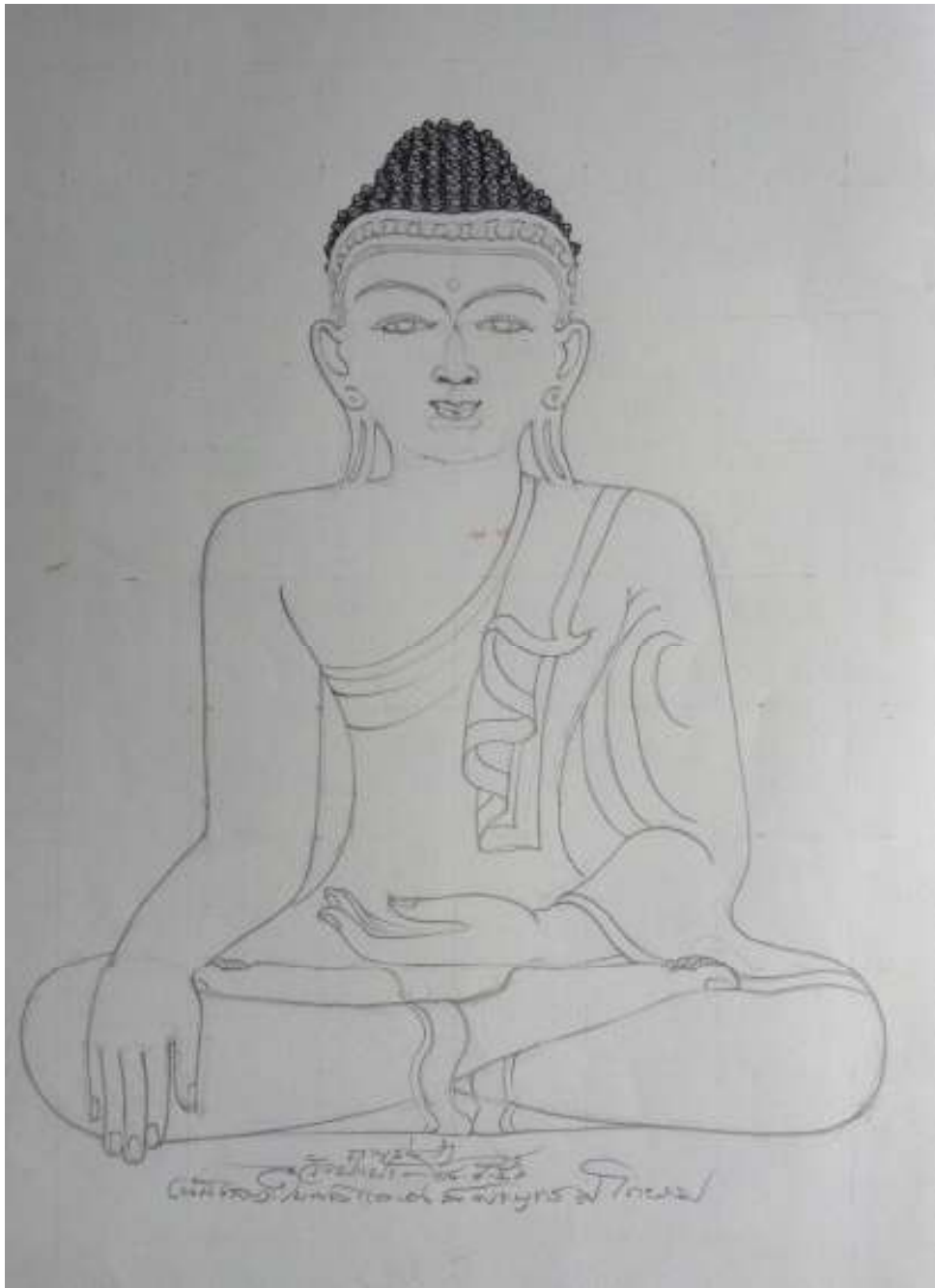
ภาพที่ 38

ลักษณะพระพุทธรูปพระประธาน วัดโลกโมฬี



ภาพที่ 39

ลักษณะพระพุทธรูปพระประธาน วัดอุโมงค์ (มหาเจดีย์)



ภาพที่ 40

ลักษณะพระพุทธรูปพระประธาน วัดป่าเป้า



เทคโนโลยีราชภัฏ

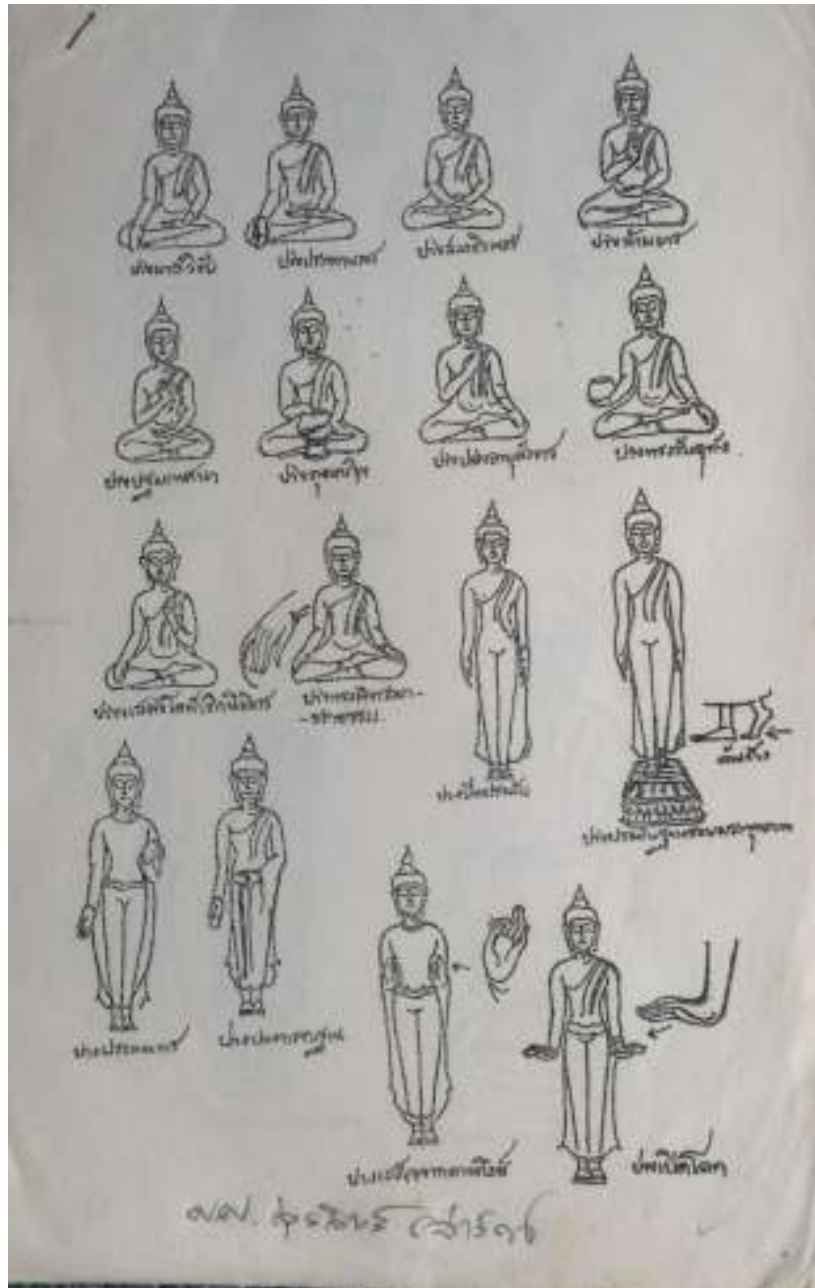
ภาพที่ 41

ลักษณะพระพุทธรูปพระประธาน วัดราชมณเฑียร



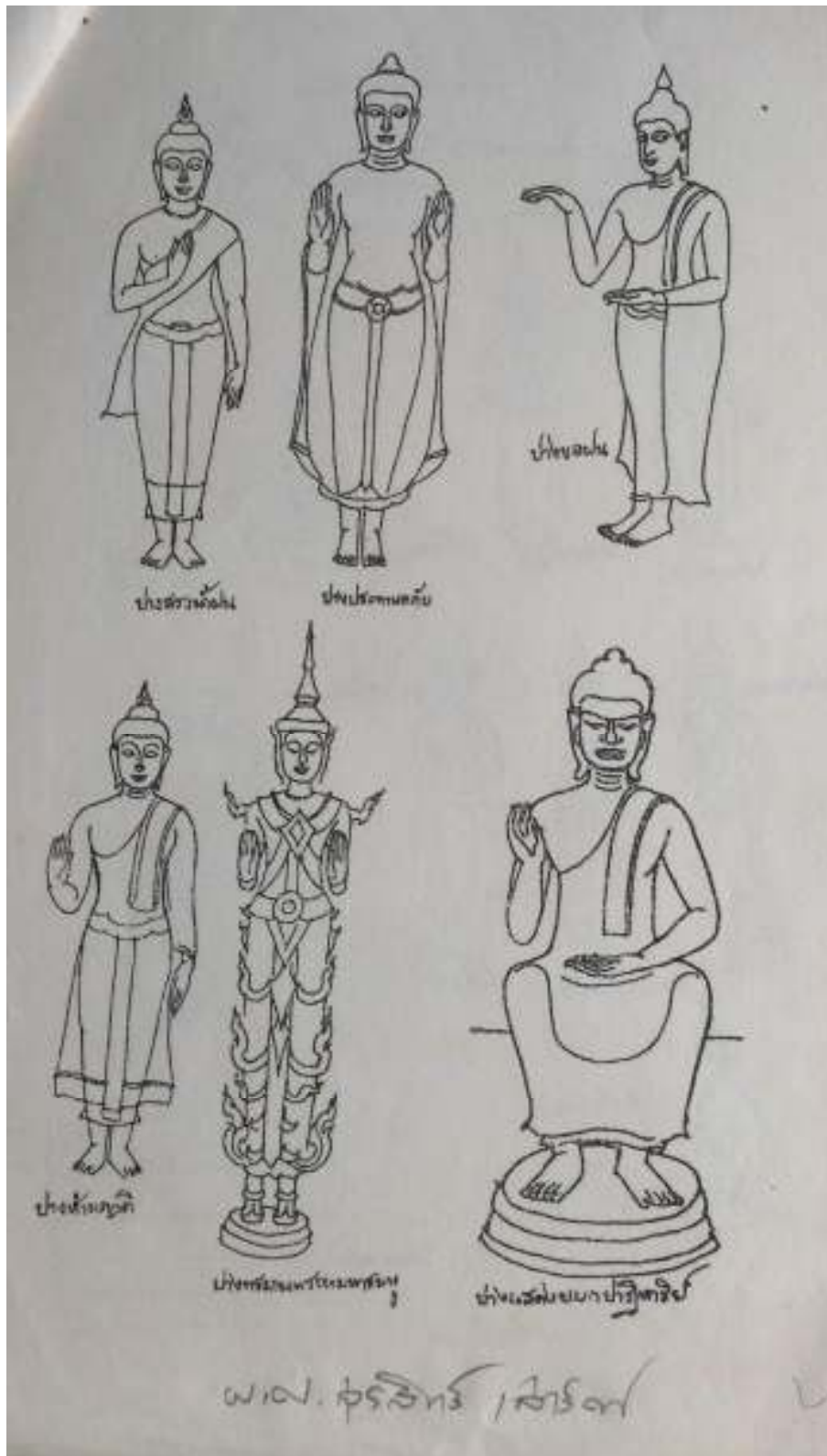
ภาพที่ 42

ลักษณะพระพุทธรูปพระประธาน วัดกุเต้า



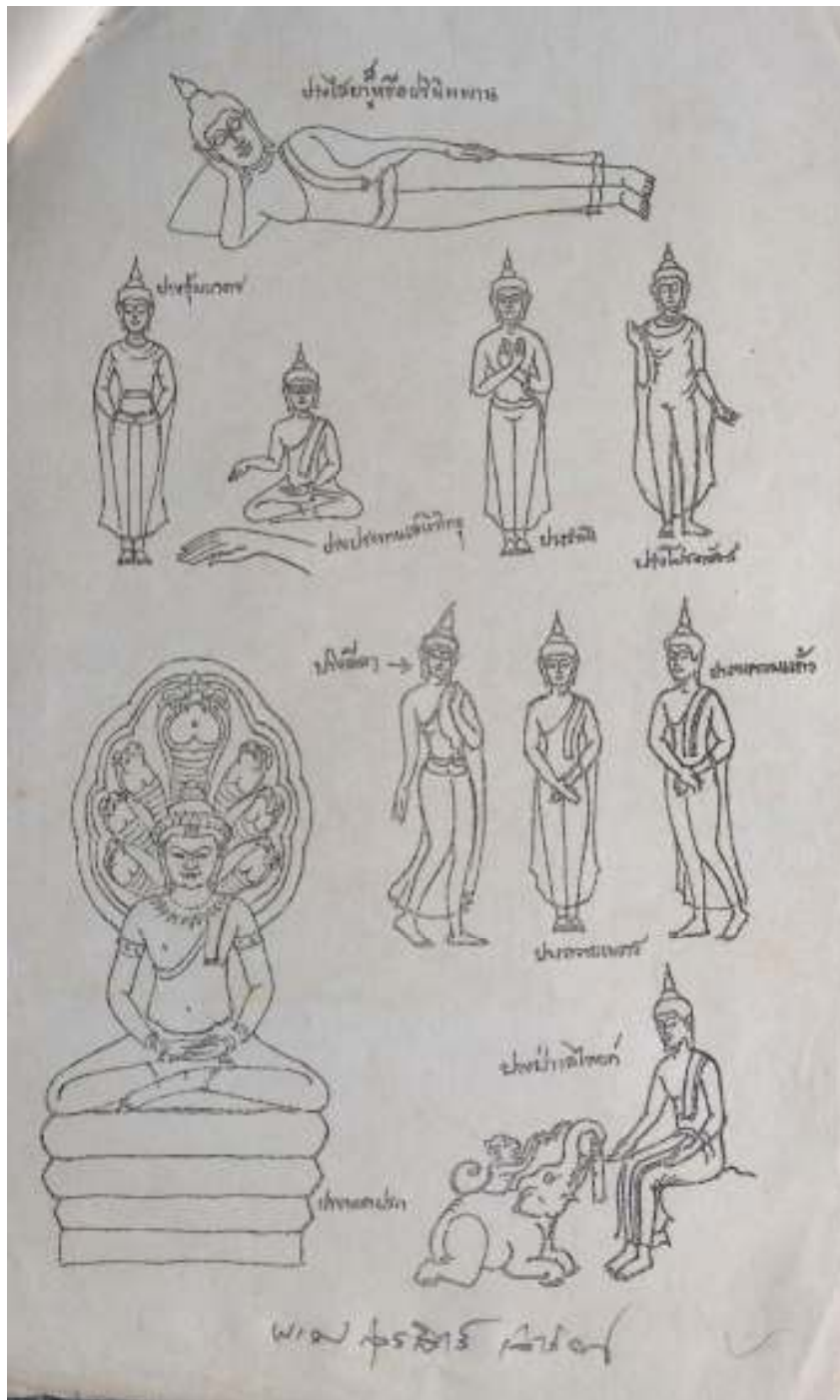
ภาพที่ 43

ผลงาน ผศ.สุรสิทธิ์ เสาว์คง พระปางต่างๆ



ภาพที่ 44

ผลงาน ผศ.สุรสิทธิ์ เสาว์คง พระปางต่างๆ



ภาพที่ 45

ผลงาน ผศ.สุรสิทธิ์ เสาว์คง พระปางต่างๆ



ภาพที่ 46

พระเจ้าตนหลวง วัดศรีโคมคำ



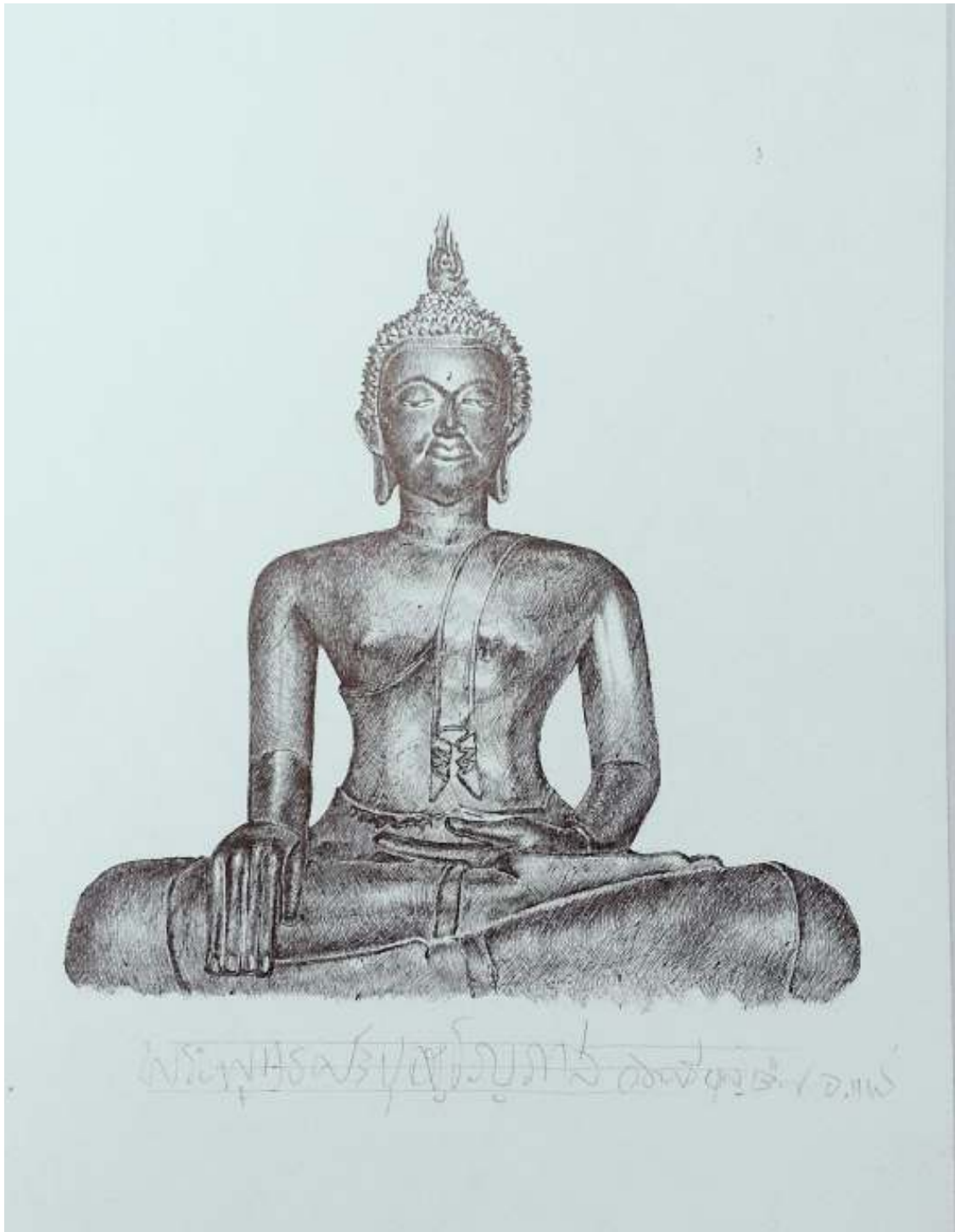
ภาพที่ 47

พระพุทธรูปทรงเครื่องปางสมาธิ วัดบูรพาภิราม จ.เชียงใหม่



ภาพที่ 48

พระอัญญาธรรมาวุธ วัดเจติยหลวงวรวิหาร จ.เชียงใหม่



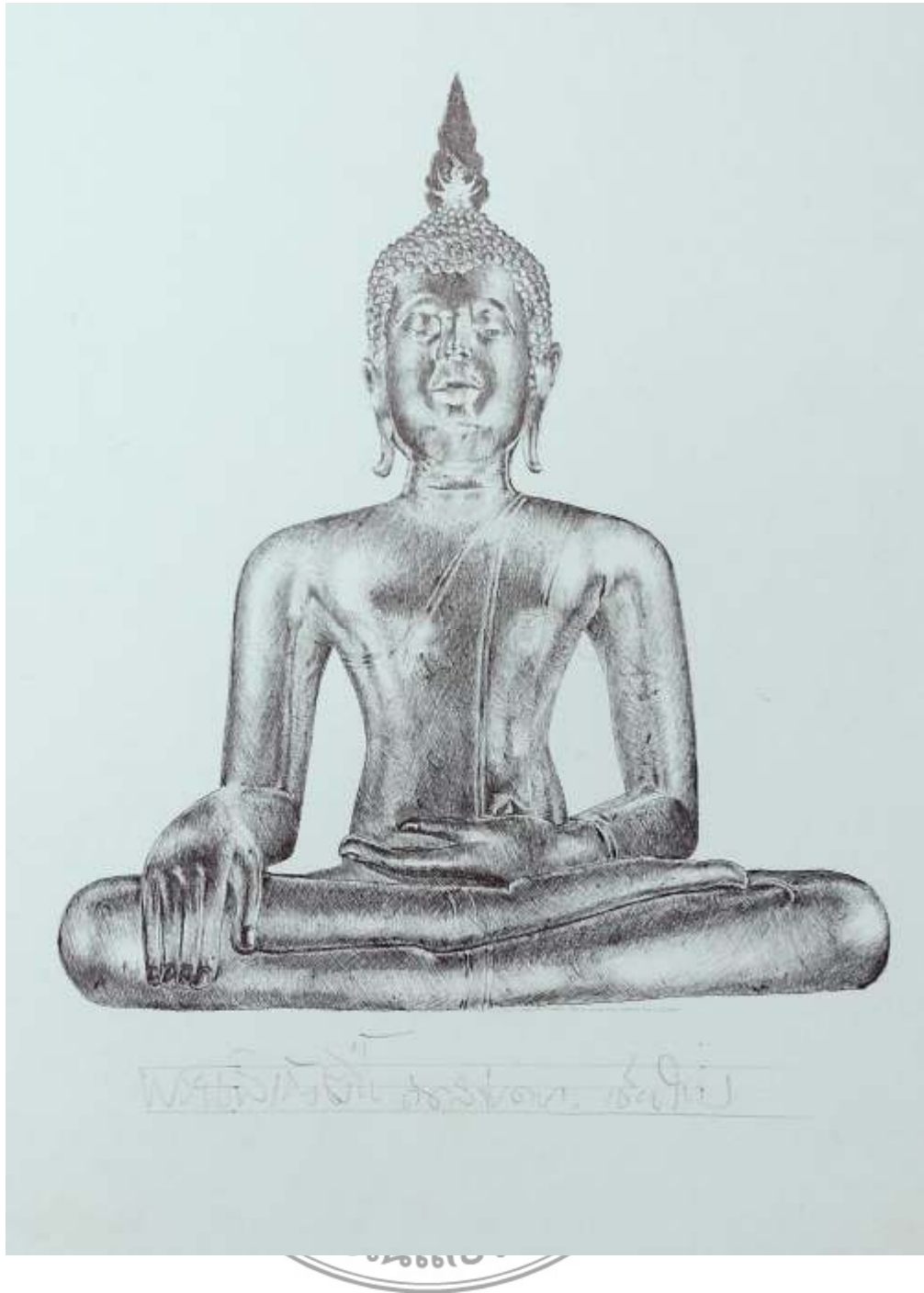
ภาพที่ 49

พระพุทธรูปศรีบุญญโณภาส วัดศรีบุญเรือง จ.แพร่



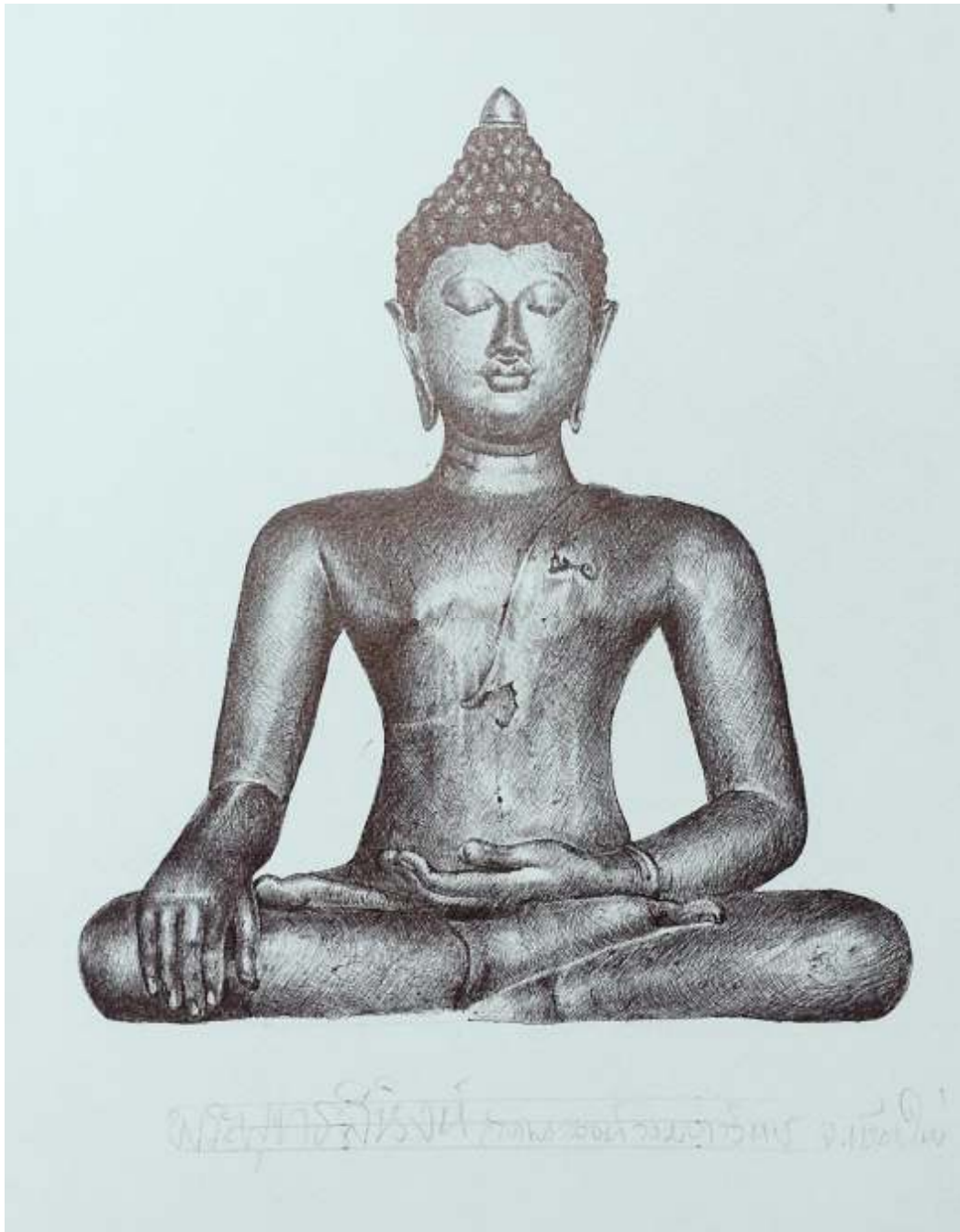
ภาพที่ 50

พระแสนแช่ทองคำ วัดเจติยิวาหลัง จ.ลำปาง



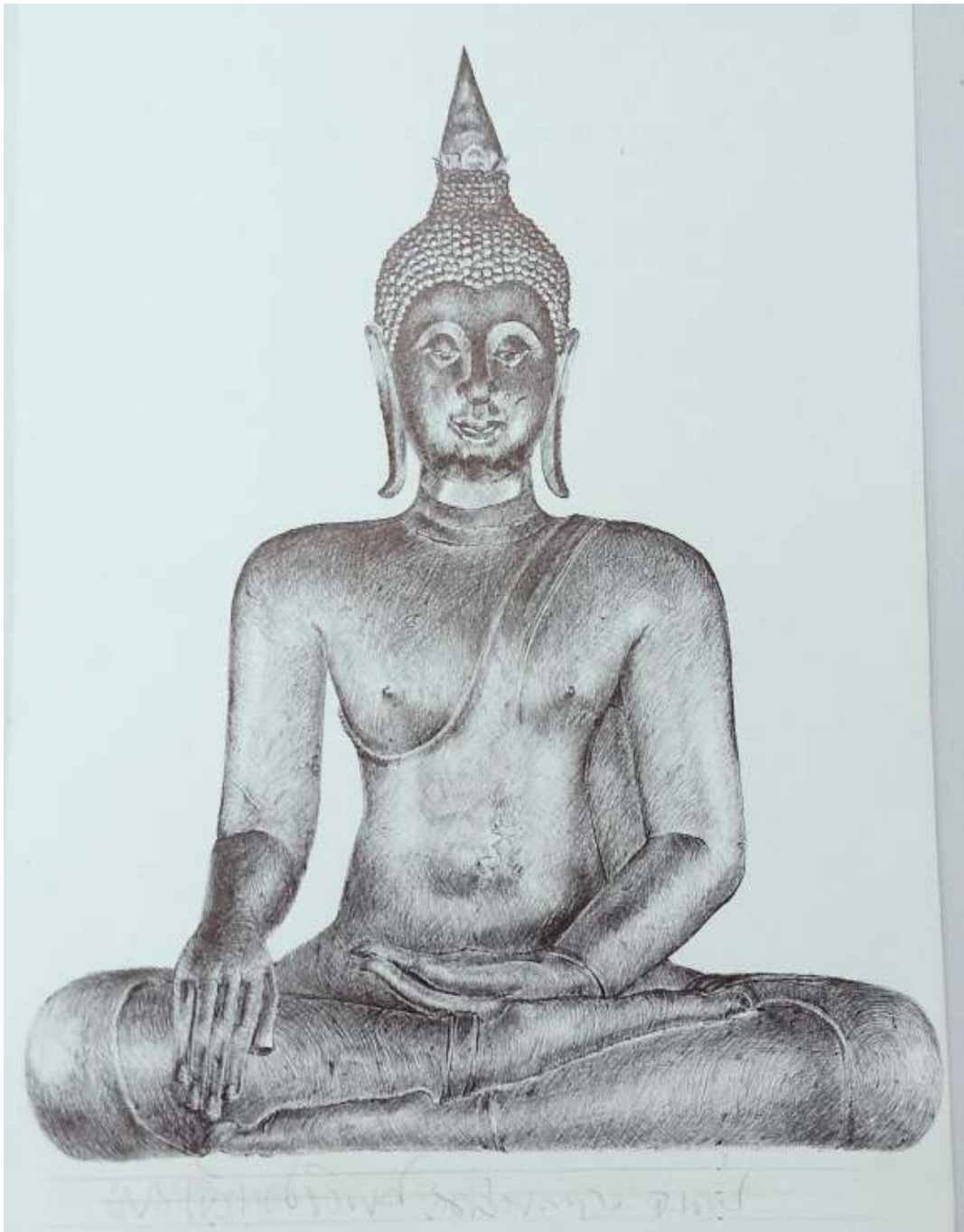
ภาพที่ 51

พระเจ้าแก้วตื้อ วัดสวนดอก จ.เชียงใหม่



ภาพที่ 52

พระพุทธรูปสีหิงห์ วัดพระสิงห์วรวิหาร จ.เชียงใหม่



ภาพที่ 53

พระเจ้าทองทิพย์ วัดสวนตาล จ.น่าน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

ผลงานภาพร่างบริเวณวัดต่างๆ ภายในจังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

- 1.1. วัดเจ็ดลิน
- 1.2. วัดปราสาท
- 1.3. วัดผาป่อง
- 1.4. วัดสะดือเมือง
- 1.5. วัดพันเตา
- 1.6. วัดทรายมูล (พม่า)
- 1.7. วัดช่างฆ้อง
- 1.8. วัดศรีเกิด
- 1.9. วัดบุปผาราม
- 1.10. วัดเจ็ดยอด วิหาร 700 ปี
- 1.11. วัดโลกโมฬี
- 1.12. วัดอุโมงค์มหาเถรจันทร์
- 1.13. วัดป่าเป้า
- 1.14. วัดราชนนเทียร
- 1.15. วัดกู่เต้า
- 1.16. วัดศรีโคมคำ
- 1.17. วัดบุปผาราม
- 1.18. วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร
- 1.19. วัดศรีบุญเรือง จ.แพร่
- 1.20. วัดเจดีย์ขาวหลัง จ.ลำปาง
- 1.21. วัดสวนดอก จ.เชียงใหม่
- 1.22. วัดพระสิงห์วรวิหาร
- 1.23. วัดสวนตาล จ.น่าน



จากการได้ศึกษารูปแบบพุทธศิลป์ของพระประธานในวิหารของวัดสำคัญในจังหวัด เชียงใหม่ได้รู้ถึงยุคสมัยการสร้างพระพุทธรูปและลักษณะ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับยุคสมัยใกล้เคียงและมีความเข้าใจในเรื่องพุทธศิลป์มากขึ้น เช่น สมัยอยุธยา ผ้าสังฆาฏิ กว้างใหญ่กว่าสุโขทัยและล้านนา พระสิงห์ของล้านนา ชายสังฆาฏิมี 3 ระดับ สิ่ง 1 ชายสังฆาฏิเหนือพระถัน สิ่ง 2 ชายสังฆาฏิต่ำกว่าพระถัน สิ่ง 3 ชายสังฆาฏิ ยาวถึงพระนาภี

1. อภิปรายผล

สร้างองค์ความรู้ใหม่ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นในความเข้าใจลักษณะของพระพุทธรูปในจังหวัด เชียงใหม่ที่มีลักษณะจำแนกแยกแยะยุคสมัยใกล้เคียงได้ โดยไม่ต้องดูประวัติศาสตร์ประกอบอย่างละเอียด เพราะบางวัดประวัติศาสตร์ทางข้อมูลอาจจะมีน้อยหรือหายไปก็มี แต่ที่เหลือคือ องค์พระประธานในวัด จะคงเป็นประวัติศาสตร์ตลอดไป

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะ

ประวัติศาสตร์แต่ละแห่งไม่ค่อยเขียนเอาไว้ชัดเจน ตรงนี้น่าสนใจน่าจะทำการวิจัยเรื่อง ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของแต่ละวัด เพื่อความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจด้านวิชาการและ ประวัติศาสตร์ทั่วไป

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยอยากจะทำการศึกษาต่อไปเนื่องจากองค์พระประธานในวิหารแต่ละวัดในโอกาสต่อไป



บรรณานุกรม

- นิตยสาร จันทร์ พระพ่อคือดวงใจไทยทั้งมวล
- นิตยสารความรู้คือประทีป ฉบับเดือนตุลา-ธันวาคม ๒๕๓๓

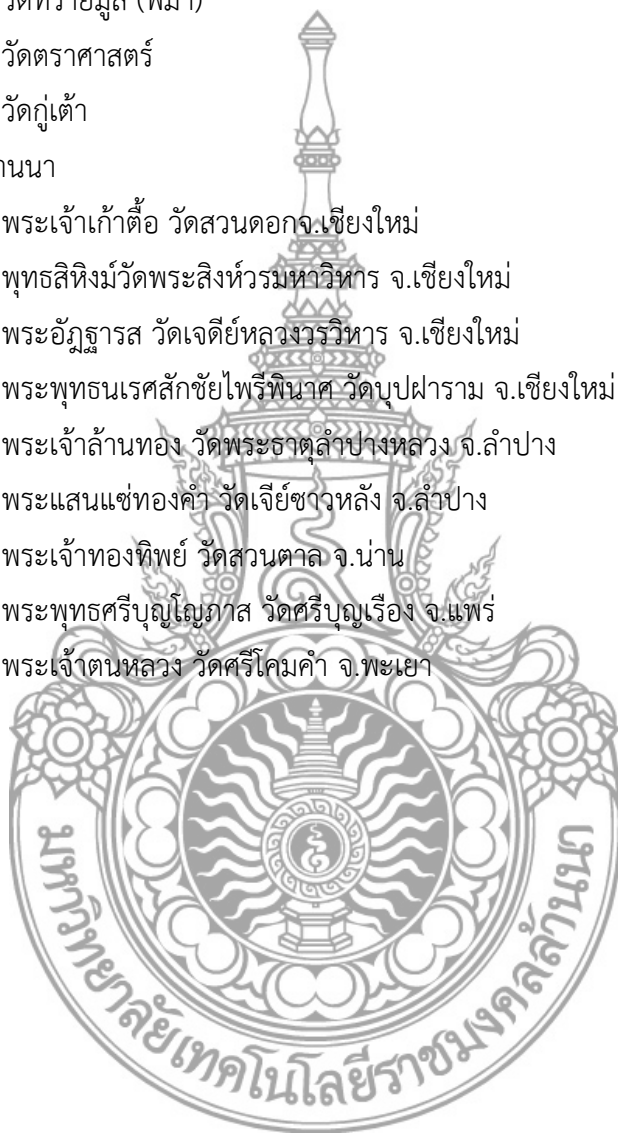
บริษัทเอสไอแสดนดาร์ดประเทศไทย จำกัด

- รศ.ดร.ศักดิ์ชัย สายสิงห์ โครงการบรรยายพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๗ การบรรยายพิเศษ เพื่อร่วมสมโภชในโอกาส ๖๐๐ ปี ชาตกาลพระเจ้าติโลกราช ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงใหม่ ๒๕๕๒
- พระธัมมทัตโตภิกขุ,พ.ณ ประมวลุมารค. ตำนานสุวรรณภูมิสุโขทัย พิมพ์ที่ โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์ กรุงเทพฯ ๒๕๓๒
- ผ.ศ.ดร.เชษฐ ติงสัญชลี สัตตมหาสถาน พิมพ์ที่ ด้านสุทธาคารพิมพ์ ๒๕๕๕
- สุโขทัยใต้ร่มพระบารมี พิมพ์ที่สำนักพิมพ์ผู้จัดการ ๒๕๔๕
- สมเกียรติ โลเพชรรัตน์ พระพุทธรูปในเอเชีย พิมพ์ที่ อัมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) กรุงเทพฯ ๒๕๔๖
- พระพุทธรูปและเทวรูปล้านนา ศิลปะล้านนา ,สุโขทัย,อยุธยาและรัตนโกสินทร์ พิมพ์ที่ สำนักพิมพ์ พิมพ์ดีจำกัด กรุงเทพฯ ๒๕๕๕
- สมเกียรติ โลเพชรรัตน์ พระพุทธรูปศิลปะสมัยอยุธยา พิมพ์ที่บริษัทด้านสุทธาคารพิมพ์จำกัด กรุงเทพฯ ๒๕๓๙
- ศาสตราจารย์.ดร ศักดิ์ชัย สายสิงห์ ศิลปะล้านนา พิมพ์ที่โรงพิมพ์มติชนปากเกร็ด กรุงเทพฯ ๒๕๕๖
- พระพรหมคุณากรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) พระพุทธศาสนาในเอเชีย พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระพุทธศาสนา ของธรรมะสภา กรุงเทพฯ ๒๕๕๕
- ผศ.สุรสิทธิ์ เสาวคง เอกสารการสอน
- ดร.พรศิลป์ รัตน์ชูเดช เอกสารการสอน
- นาย สายยัญ เขื่อนแก้ว เอกสารการสอน ๒๕๕๖
- ราชชื่อวัดที่ทำการวิจัยหน้าพระประธานวัดบริเวณเมืองเชียงใหม่ ดังนี้
 1. วัดเจ็ดยอด
 2. วัดพันธุเตา
 3. วัดป่าเป้า
 4. วัดพระสิงห์
 5. วัดบุปผาราม
 6. วัดสี่เกิด
 7. วัดฝาป้อง

8. วัดอุโมงค์ (มหาเถรจันทร์)
9. วัดเจ็ดลิน
10. วัดช่างคล้อง
11. วัดสะดือเมือง
12. วัดโลกโมฬี
13. วัดราชมณเฑียร
14. วัดทรายมูล (พม่า)
15. วัดตราศาสตร์
16. วัดกู่เต้า

- พระคู่เมืองล้านนา

1. พระเจ้าแก้วดี๋ วัดสวนดอกจ.เชียงใหม่
2. พุทธสิงห์มวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จ.เชียงใหม่
3. พระอัฐารส วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร จ.เชียงใหม่
4. พระพุทธนเรศลักชัยไพรีพินาศ วัดบุปผาราม จ.เชียงใหม่
5. พระเจ้าล้านทอง วัดพระธาตุลำปางหลวง จ.ลำปาง
6. พระแสนแซ่ทองคำ วัดเจ็ยขาวหลัง จ.ลำปาง
7. พระเจ้าทองทิพย์ วัดสวนตาล จ.น่าน
8. พระพุทธศรีบุญโญภาส วัดศรีบุญเรือง จ.แพร่
9. พระเจ้าตนหลวง วัดศรีโคมคำ จ.พะเยา



ภาคผนวก



ประวัติคณะผู้วิจัย

1. นายเกรียงไกร เมืองมูล
KRIENGRAI MUANGMOON
2. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 3 5601 00470 22 0
3. ตำแหน่ง หัวหน้าวิชาเอกจิตรกรรม หลักสูตรทัศนศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม
4. สังกัดคณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาควิชาศิลปะ เชียงใหม่
5. วุฒิการศึกษา ศบ.จิตรกรรม ปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ ด้านจิตรกรรม
7. ผลงาน
 - 2530 – รางวัลดีเด่น ศิลปกรรมเยาวชนแห่งประเทศไทยครั้งที่ 3 ของเครือข่ายเชียงใหม่ รางวัลที่ 2 การประกวดศิลปกรรมของศิลปินในกลุ่มล้านนา
 - 2531 - รางวัลที่ 2 การประกวดภาพโปสเตอร์ชุดแม่ญิงล้านนาของสมาคม YMCA เชียงใหม่
 - 2532 - รางวัลที่ 1 การประกวดศิลปกรรมเยาวชน ของศิลปินกลุ่มล้านนา
 - รางวัลที่ 1 การประกวดโปสเตอร์ชุดป่าไม้คือชีวิตของสมาคม YMCA เชียงใหม่
 - รางวัลที่ 2 ในการแข่งขันทักษะและความเป็นเลิศทางวิชาการสายศิลปกรรมในระดับ ปวส.(สาขาภาพพิมพ์)
 - 2535 - รางวัลที่ 3 การประกวดจิตรกรรมบัวหลวงเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ครั้งที่ 16
 - รางวัลที่ 2 การประกวดจิตรกรรม วัฒนธรรมประเพณีภาคเหนือ
 - 2536 - รางวัลยอดเยี่ยมประกวดศิลปกรรมงานกล้วยไม้เอเชียแปซิฟิก ครั้งที่ 14
 - 2537 - รางวัลยอดเยี่ยมประกวดศิลปกรรม ปตท.ครั้งที่ 9
 - 2538 - รางวัลชมเชยศิลปกรรมเทิดเกล้ากาญจนาภิเษกสมโภชของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด
 - 2539 - รางวัลยอดเยี่ยมศิลปกรรมปตท.ครั้งที่ 11
 - รางวัลที่ 3 จิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เนื่องในวโรกาสครบรอบ 50 ปี ธนาคารกสิกรไทย
 - 2540 - รางวัลที่ 1 การประกวดบัตรอวยพรวันสงกรานต์ของสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ
 - รางวัลที่ 3 การประกวดจิตรกรรมบัวหลวงครั้งที่ 21
 - รางวัลชมเชย การประกวดศิลปกรรมสุขภาพดีถ้วนหน้าเพราะพระบารมี ของกระทรวงสาธารณสุข
 - 2541 - รางวัลชมเชย การประกวดศิลปกรรมรักษ์ไทยเที่ยวไทย “ครบรอบ 50 ปี ของวิทยุการบินฯ
 - รางวัลที่ 3 จิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 22
 - รางวัลที่ 3 จิตรกรรมมองสิ่ง ผ่านศิลป์ บริษัทบุญรอดฯ

- 2542 - รางวัลยอดเยี่ยมศิลปกรรม สืบสานมรดกศิลปวัฒนธรรมไทยของธนาคารยูโอพี
รัตนสิน
- รางวัลดีเด่น การประกวดศิลปกรรมของปตท. ครั้งที่ 14
- 2543 - รางวัลที่ 1 ประกวดสื่อประชาสัมพันธ์ปีท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติของกรมป่าไม้
- 2545 - รางวัลที่ 3 จิตรกรรมเทคนิคสื่ออะครีคการประกวดภาพจิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9

การแสดงผลงานและผลงานที่ติดตั้ง

- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่
- พิพิธภัณฑสถานพระยาพิชัยดาบหัก จังหวัดอุตรดิตถ์
- ปัจจุบัน ปี 2545 เขียนภาพเขียนจิตรกรรมพุทธประวัติและประเพณีที่โบสถ์วัดเจ็ดยอด
ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานของพระเจ้า 700 ปี ฉลองครบ 700 ปี ของจังหวัดเชียงใหม่ โดย
เขียนถวายฝีมือเป็นพุทธบูชา

2. นางสาวอุ้มแก้ว สาณะเสน

U-KAEW SANASEN

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 3 1006 01105 40 4

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรทัศนศิลป์ วิชาเอกจิตรกรรม สาขาวิชาศิลปกรรม

สังกัดคณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาควิชา
เชียงใหม่

วุฒิการศึกษา - ปริญญาตรี B.F.A. (Painting) Central St.Martins College & Art Design

- ปริญญาโท M.F.A. (Painting) มหาวิทยาลัยศิลปากร

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ ด้านจิตรกรรม

